

Nacrt preporuka lokalnim samoupravama za finansiranje lokalnih omladinskih politika

VLADA CRNE GORE
MINISTARSTVO SPORTA

NVO Savez za djecu i mlade - Kuća

Nacrt preporuka lokalnim samoupravama za finansiranje lokalnih omladinskih politika

Oktobar, 2018

**VLADA CRNE GORE
MINISTARSTVO SPORTA**

**NACRT PREPORUKA LOKALNIM SAMOUPRAVAMA
ZA FINANSIRANJE LOKALNIH OMLADINSKIH POLITIKA**

Izdavač
NVO Savez za djecu i mlade-Kuća
Ulica 27. marta B/22, 81 000 Podgorica
nvokuca@gmail.com

Za izdavača
Pavić Radović

Autorke
Mirjana Radović, Martina Markolović, Biljana Radović

Urednik
Mirjana Radović

Štampa
Studio Mouse

Tiraž
40

Podgorica, oktobar, 2018

Preporuke su nastale u okviru projekta “Izrada nacrtu preporuka lokalnim samoupravama za finansiranje lokalnih omladinskih politika”, čije sprovođenje je omogućilo Ministarstvo sporta Crne Gore. Sadržaj publikacije je isključiva odgovornost autora i ne odražava nužno stavove i mišljenja donatora

SADRŽAJ

1. Uvod	8
1.2. O projektu	9
1.3. Metodologija	9
2. Zakon o mladima i lokalne samouprave	9
3. Pregled po lokalnim samoupravama	11
3.1. Opština Andrijevica	11
3.2. Opština Berane	13
3.3. Opština Budva	16
3.4. Opština Danilovgrad	19
3.5. Opština Herceg Novi	22
3.6. Opština Kolašin	26
3.7. Opština Mojkovac	29
3.8. Opština Petnjica	31
3.9. Opština Plužine	33
3.10. Glavni grad Podgorica	35
3.11. Opština Šavnik	39
3.12. Opština Tivat	41
4. Zaključci i preporuke	44

Tabelarni pregled stanja na nivou lokalnih samouprava

Opština	Opštinska Strategija za mlade (od-do)	Nadležni za sprovođenje omladinske politike	Omladinski klub ili centar	Sredstva za finansiranje aktivnosti usmjerenih ka mladima/za mlade u 2017. godini
Andrijevica	NE	Sekretarijat lokalne uprave	DA	0 eura
Berane	NE	Sekretarijat za sport, kulturu, omladinu i saradnju sa NVO i Kancelarija za mlade	DA	2.783,61 eura + 3.500 eura koje je Ministarstvo sporta obezbijedilo za otvaranje Prostora za mlade u okviru Kancelarije za mlade Opštine Berane u 2018. Godini
Budva	NE	Sekretarijat za društvenu djelatnost i Kancelarija za prevenciju bolesti zavisnosti za mlade	DA	970,00 eura + Opština opredijelila prostoriju od 75 m ² za Omladinski klub (Prostor za mlade) za koju snosi tekuće troškove, kao i 1.430 eura za sprovođenje projekta „Krug aktivnih mladih“
Danilovgrad	NE	Sekretarijat za upravu i društvene djelatnosti i Kancelarija za prevenciju narkomanije	NE	Kako Odluka o realizaciji sredstava Budžeta Opštine Danilovgrad opredijeljenih za nevladine organizacije po javnom konkursu ne sadrži obrazloženje, nije moguće zaključiti koliko ukupno projekata je prijavljeno na konkurs i u vezi sa kojim oblastima. Međutim, na osnovu naziva projekta, može se zaključiti da su dva od 11 podržanih projekata bila usmjerena prema mladima i to: „Kvalitetni servisi za mlade – korak ka održivom lokalnom razvoju“ NVO Otvorena škola u iznosu od 980,00 eura i „Pronađi talenat – radionica filma za mlade“, NVU „Ego Kult“ u iznosu od 1.171,67 eura.
Herceg Novi	NE	Sekretarijat za kulturu i obrazovanje	NE	Za oblast „djeca i mladi“ izdvojeno je ukupno 17.950 eura. U okviru ovoga iznosa svega 900 eura je izdvojeno za organizaciju koja se bavi mladima i to NVO Urban Nova.

Kolašin	NE	Sekretarijat za finansije i opštu upravu	NE	Iz obrazloženja odluke o dodjeli sredstava nevladinim organizacijama ne može se saznati nešto više o projektima jer nijesu navedeni ni nazivi projekata, aktivnosti u okviru projekta, kao ni odnos odobrenih i traženih sredstava od strane NVO.
Mojkovac	NE	Sekretarijat za opštu upravu i društvene djelatnosti i Kancelarija za mlade	DA (formalno)	5.220 - ovaj iznos je obezbijedio Ministarstvo sporta – Direktorat za mlade i ne ulazi u budžet od 7.000 koji je obezbijedila Opština Mojkovac
Petnjica	U procesu usvajanja (2018-2021)	Sekretarijat za lokalnu upravu i Kancelarija za mlade i rodnu ravnopravnost	NE	o eura
Plužine	NE	Sekretarijat za opštu upravu i društvene djelatnosti	NE	o eura
Podgorica	NE	Sekretarijat za rad, mlade i socijalno staranje i Kancelarija za mlade	DA	Nema preciznih podataka.
Šavnik	NE	Opština	NE	750 eura
Tivat	DA (2017-2021)	Sekretarijat za mlade, sport i socijalna pitanja i Kancelarija za prevenciju bolesti zavisnosti i pitanja mladih	DA	18.000 eura

1. UVOD

Zahvaljujući finansijskoj podršci Ministarstva sporta Crne Gore, kroz Konkurs za raspodjelu sredstava za finansiranje i sufinansiranje omladinskih organizacija za 2018. godinu, NVO Savez za djecu i mlade Kuća je, u periodu od 1. aprila 2018. do 30. septembra 2018. sprovela projekat „Izrada nacrtu preporuka lokalnim samoupravama za finansiranje lokalnih omladinskih politika“, u okviru kojega su nastale preporuke, odnosno izvještaj u nastavku. Iako je ranije prepoznata potreba da se stanje u oblasti omladinske politike na nivou lokalne samouprave unaprijedi, kao i da postoje razlike u pristupu i kvalitetu sprovođenja omladinskih politika na nivou lokalnih samouprava, nedostajali su precizni i svježiji podaci na kojima bi bilo moguće utemeljiti precizne i primjenjive preporuke.

Kako se na osnovu prikupljenih podataka ispostavilo, potrebno je bilo proširiti fokus projekta sa finansiranja lokalnih omladinskih politika na širi kontekst u kojem se omladinske politike sprovode. Takođe, neophodno je bilo detaljnije ući u analizu rada postojećih organa zaduženih za sprovođenje omladinskih politika, kako bi se pravilno ocijenili efekti do sada vođenih politika. Sa tim u vezi, pokušali smo da sagledamo visinu i efekat izdvojenih sredstava na nivou lokalnih samouprava za trogodišnji period (2015. do 2017. godine), kao i rezultate rada nadležnih organa u kontekstu ranije usvojenih strateških dokumenata i specifičnostima svake od dvanaest opština odnosno Glavnog grada Podgorice. Zahvaljujući prikupljenim podacima, bili smo u prilici da analiziramo sprovođenje omladinskih politika na nivou lokalnih samouprava u širem smislu.

Nakon sumiranja dobijenih rezultata ne možemo biti zadovoljni načinom na koji se, generalno posmatrajući, sprovode omladinske politike na nivou lokalnih samouprava. Kako se ispostavilo, nedostatak sredstava je samo jedan od razloga za zatečeno stanje.

Sa druge strane, ohrabruje činjenica da većina preporuka koje se predlažu lokalnim samoupravama u vezi sa vođenjem omladinskih politika, u suštini, ne zahtjevaju značajna dodatna finansijska izdvajanja.

Konačno, dobri primjeri koji su opisani u izvještaju svjedoče da se i uz skromnija ulaganja mogu postići dobri rezultati dok god se sprovođenju omladinske politike pristupa profesionalno i motivirano da se istinski radi na dobrobit i u korist mladih ljudi u lokalnoj zajednici.

1.2. O projektu

Kako je navedeno, opšti cilj projekta je bio *izrada nacrt preporuka lokalnim samoupravama za izdvajanje finansijskih sredstava za implementaciju projekata iz oblasti lokalne omladinske politike*.

Postizanje navedenog opšteg cilja je planirano na osnovu analize koja je trebala da pokaže kolike iznose sredstava je 12 lokalnih samouprava, odnosno svaka druga od ukupno 23 opštine i to: Andrijevica, Berane, Budva, Danilovgrad, Kolašin, Mojkovac, Petnjica, Plužine, Podgorica, Tivat, Herceg Novi i Šavnik izdvojila za implementaciju projekata iz oblasti lokalne omladinske politike u posljednje 3 godine (2015-2017), uključujući i zaključak o efektima implementiranih projekata. Približan broj mladih u Crnoj Gori 2011. godine kada je rađen poslednji popis, na osnovu podataka MONSTAT-a, je 132 702 mladih uzrasta od 15 do 29 godina, što čini 21,4% od ukupnog stanovništva.¹ Imajući u vidu da je istraživanjem obuhvaćeno više od polovine lokalnih samouprava, uključujući Glavni grad Podgoricu u kojima živi najmanje 2/3 mladih, postignuta je reprezentativnost preporuka, odnosno obezbijedena je njihova primjenjivost na sve lokalne samouprave u Crnoj Gori.

Zahvaljujemo se predstavnicima opština koji su dostavili dostupne tražene podatke, a većina njih i izdvojila vrijeme da se sastanu sa našim istraživačima. Zahvalnost dugujemo i predstavnicima NVO koji su i sami sprovodili projekte za mlade ili namijenjene mladima zahvaljujući finansijskoj podršci lokalnih samouprava i/ili Ministarstva sporta i na osnovu sopstvenog iskustva dali svoje viđenje sprovođenja omladinskih politika u lokalnim zajednicama u kojima djeluju. Konačno, zahvaljujemo se svim mladim ljudima sa kojima smo se sastali i na druge načine komunicirali i koji su doprinijeli da shvatimo specifičnosti sprovođenja omladinskih politika u različitim gradovima.

1.3. Metodologija

Postizanje navedenog opšteg cilja je metodološki planirano kroz prikupljanje podataka o sredstvima koja su lokalnim budžetima opredijeljena za implementaciju projekata iz oblasti omladinske politike, uporedne analize srazmjernosti izdvojenih sredstava u odnosu na Opštinsku strategiju za mlade i druga strateška dokumenta kojima se uređuju pitanja sprovođenja lokalnih omladinskih politika, kao i uporedne analize efekata implementiranih projekata.

Kako se u praksi ispostavilo da ne postoje precizne evidencije odnosno izvještaji o primjeni Opštinske strategije za mlade (u onim opštinama u kojima je usvojena) ili da je period njihovog važenja istekao, bilo je svrsishodno zatražiti informacije o ukupnim sredstvima koje je svaka od analiziranih lokalnih samouprava opredijelila za implementaciju projekata iz oblasti omladinske politike za 2015, 2016. i 2017. godinu, uključujući, naravno, i informaciju o tome kako su ova sredstva utrošena. Nakon dobijenih podataka održani su sastanci sa predstavnicima lokalnih samouprava, kao i sa predstavnicima organizacija koje su sprovodile projekat u analiziranom periodu u opštinama obuhvaćenim analizom. U neposrednom razgovoru, kako je i očekivano, prikupljene su i informacije o dobrim praksama i izazovima sa kojima se lokalna samouprava suočavala u praksi. Sa druge strane, u razgovoru sa predstavnicima nevladinih organizacija i mladima direktno, prikupljeni su podaci koji su poslužili za ocjenu efekata ranije sprovedenih projekata na lokalnom nivou, ali i ukupnom kontekstu sprovođenja omladinskih politika u analiziranim opštinama.

¹ Popis stanovništva, domaćinstava i stanova u Crnoj Gori 2011. godine: Stanovništvo prema starosti, polu i tipu.

2. ZAKON O MLADIMA I LOKALNE SAMOUPRAVE

U skladu sa Zakonom o mladima² mladi su lica od navršениh 15 do 30 godina života (čl. 2), dok je omladinska politika skup mjera i aktivnosti koje subjekti omladinske politike preduzimaju za poboljšanje položaja mladih, njihovog ličnog i društvenog razvoja i uključivanja u društvene tokove (čl. 3, st. 1). Omladinska politika se planira, sprovodi i unapređuje na osnovu stvarnih potreba mladih, empirijskog i praktičnog znanja o položaju mladih, istraživanja i redovnog praćenja i procjene položaja mladih, uz aktivno uključivanje mladih u ovaj proces (čl. 3, st. 3). Organi nadležni za pojedine oblasti omladinske politike dužni su saradivati u sprovođenju omladinske politike i odrediti kontakt osobu za mlade. Kontakt osoba za mlade koordinira aktivnosti u vezi s omladinskom politikom i ostvaruje saradnju s Upravom i Savjetom za mlade u planiranju, sprovođenju i evaluaciji Strategije za mlade (čl.4).

Zakonom je propisano i da se opštinskom strategijom za mlade, koju donosi nadležni organ opštine, utvrđuju ciljevi, mjere i aktivnosti omladinske politike na opštinskom nivou, radi ostvarivanja interesa mladih. Opštinska strategija i godišnji izvještaj o ostvarivanju opštinske strategije dostavlja se Upravi, najkasnije do 1. marta tekuće godine za prethodnu kalendarsku godinu (čl. 24). Dalje je propisano i da je lokalni savjet za mlade nezavisno i savjetodavno tijelo koje obrazuje nadležni organ opštine, sa ciljem podsticanja i unapređenja razvoja omladinske politike, praćenja i evaluacije opštinske strategije, jačanja saradnje i unapređenja položaja mladih na lokalnom nivou. Čine ga predstavnici organa opštine nadležnog za omladinsku politiku, omladinskih organizacija, organizacija za mlade i drugih oblika organizovanja mladih, kao i stručnjaci za oblast omladinske politike. Aktom o obrazovanju lokalnog savjeta za mlade utvrđuje se bliži sastav, broj članova, finansiranje, način rada i donošenja odluka i druga pitanja od značaja za rad savjeta (čl. 25). Radi koordinacije, planiranja i sprovođenja omladinske politike, opštinske strategije, saradnje nadležnih organa opštine sa ostalim subjektima omladinske politike, opština može, u okviru svojih organa ili službi, da organizuje posebnu organizacionu jedinicu - Kancelariju za mlade na lokalnom nivou (čl. 26). Propisano je i da subjekti omladinske politike obezbjeđuju potpune, tačne, pravovremene, pristupačne i upotrebljive informacije mladima o sprovođenju omladinske politike iz svoje nadležnosti i objavljuju ih na svojim internet stranicama (čl. 27).

U odnosu na finansiranje, Zakonom je propisano da se sredstva za realizaciju opštinske strategije obezbjeđuju iz budžeta opštine i drugih izvora, u skladu sa zakonom (čl. 29). Opština iz svog budžeta, donacija, kao i drugih izvora finansira, odnosno sufinansira programe i projekte u oblasti omladinske politike, u skladu sa zakonom, opštinskom strategijom i budžetom opštine. Način dodjele sredstava iz budžeta opštine za finansiranje, odnosno sufinansiranje programa i projekata propisuje nadležni organ opštine (čl. 31). U prelaznim i završnim odredbama je navedeno da će se Strategija za mlade donijeti u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona (odnosno do 19. januara 2017. godine), dok će se opštinske strategije donijeti u roku od šest mjeseci od dana donošenja Strategije za mlade (dakle do 19. jula 2017.).

² “Službeni list Crne Gore”, br. 042/16 od 11.07.2016, 013/18 od 28.02.2018, 055/18 od 01.08.2018.

3. PREGLED PO LOKALNIM SAMOUPRAVAMA

3.1. Opština Andrijevića

Sekretarijat lokalne uprave (Sekretarijat), između ostaloga, u okviru svoje nadležnosti vrši poslove koje se odnose na: stvaranje uslova za razvoj i unapređenje sporta djece, omladine i građana, obezbjeđivanje uslova za trening i takmičenje sportista.³

Imajući u vidu da je Statut usvojen još 2004. godine, jasno je da je neophodno revidirati nadležnosti Sekretarijata u smislu sveoobuhvatnijeg bavljenja omladinskom politikom.

Opština Andrijevića nije usvojila Opštinsku strategiju za mlade iako je lokalna samouprava ranije navela da je u februaru 2015. godine na inicijativu Omladinskog centra Andrijevića, i Andrijevića pristupila kreiranju Opštinske strategije za mlade.

Nije formirana Kancelarija za mlade.

Posljednja objava na Facebook stranici Omladinskog centra Andrijevića je u septembru 2015⁴, pa se stiče utisak da od navedenog perioda nijesu preduzimate druge aktivnosti.

Pri Domu zdravlja oformljeno je Savjetovalište za mlade “gdje mladi i njihovi roditelji mogu dobiti korisne informacije i savjete o zdravim stilovima života i prevenciji bolesti zavisnosti kao što su droga, pušenje, alkoholizam, zavisnost od kocke i zavisnost od interneta” ali ne postoji više informacija o obimu i učestalosti usluga koje je Savjetovalište pružilo.⁵

U telefonskom razgovoru, predstavnici opštine su naveli da u periodu od 2015. do 2017. godine, nijesu izdvajali sredstva za sprovođenje omladinske politike na lokalnom nivou, niti su prethodno budžetom opredijeljena sredstva za ovu namjenu. Prema dostupnim podacima Opština Andrijevića nije stipendirala učenike srednje škole i studente.

Strateškim planom razvoja Opštine Andrijevića 2012-2017 prepoznat je problem migracija uključujući odlazak mladih u veće centre. Ipak, izostalo je bavljenje omladinskom politikom na lokalnom nivou i mladima uopšte, izuzimajući mlade kao ciljnu grupu prilikom uspostavljanja prioriteta kao što su izgradnja sportske infrastrukture i podizanje svijesti o značaju zaštite životne sredine.⁶

Raspodjela sredstava NVO-a

Opština Andrijevića, odnosno Sekretarijat raspisao je Konkurs za raspodjelu sredstava za projekte nevladinim organizacijama za 2015. godinu⁷ kojim je bilo predviđeno da pravo učešća imaju nevladine organizacije koje doprinose ostvarivanju utvrđenih ciljeva u strateškim dokumentima, programima i planovima opštine, a naročito i između ostaloga i „većoj uključenosti mladih u procesu odlučivanja“. Iako Odluka ne sadrži obrazloženje, na osnovu naziva projekata može se zaključiti da ni jedan od njih nije usmjeren u cilju postizanja „veće uključenosti mladih u procesu odlučivanja“.⁸

3 Detaljnije vidjeti na internet stranici opštine Andrijevića na: <http://opstinaandrijevisa.me/sekretarka-sekretarijata-lokalne-uprave/>.

4 Profilu pristupljeno dana 19.9.2018. u 16:45.

5 Više informacija je dostupno na: <http://www.domzdravljaandrijevisa.me/index.php/savjetovaliste-za-mlade>.

6 Strateški plan razvoja Opštine Andrijevića 2012 -2017, Andrijevića, februar 2012. godine.

7 Br. 032-118/2015-0455 od 14.5.2015. godine.

8 Sredstva su dodijeljena sljedećim NVO: NVO Folklor Kralje, za održavanje smotre folkloru u Kraljama, NVO Odred izviđača Milan Perović, Kralje Andrijevića, za održavanje orijentacionog takmičenja “Kup Vasojevića”, NVO Udruženje uzgajivača maline, borovnice i aronije za subvencionisanje sadnog materijala, NVO Foto džip safari za održavanje sportsko rekreativne manifestacije, NVO Za budućnost naše djece za obezbjeđivanje raznovrsnosti, višeg nivoa i kvaliteta usluga u oblasti socijalne zaštite, a posebno djece sa posebnim potrebama, NVO Zaštita životne sredine region Komovi za zaštitu životne sredine na teritoriji Andrijevice, NVO Odred

Javnim Konkursom za raspodjelu sredstava za projekte nevladinim organizacijama za 2016. godinu, izostavljena je „veća uključenost mladih u procesu odlučivanja“, već je, kao i prethodne godine, naglašen „viši nivo i kvalitet usluga u oblasti socijalne i dječije zaštite i drugih oblika zaštite“. Sudeći po analizi objavljenih ugovora o međusobnim pravima i obavezama u realizaciji projekata koji su zaključeni sa 8 nevladinih organizacija, **nijesu predloženi, pa nijesu mogli biti ni finansirani projekti koji bi se mogli smatrati usmjerenim ka sprovođenju omladinske politike za tu godinu.**⁹ Isti zaključak se odnosi i na 2017. godinu.¹⁰

Uočava se i da je konkursima predviđeno da „minimalni iznos sredstava koja se dodjeljuju za projekat nevladinoj organizaciji ne može biti manji od 20% od iznosa za finansiranje tog projekta“, dok se već u sljedećem članu navodi da: „maksimalni iznos sredstava ne može iznositi više od 20% iznosa predviđenog budžetom za finansiranje projekata NVO, osim izuzetno kada se radi o posebno značajnom i kvalitetnom projektu“. **U odlukama se ne navodi procentualni iznos dodijeljenih sredstava u odnosu na ukupne budžete podržanih projekata, pa nije moguće zaključiti kako se navedeni kriterijumi primjenjuju u praksi.**

Po pravilu, u analiziranom periodu su se uglavnom finansirali isti projekti (odnosno aktivnosti i manifestacije) koji se održavaju ili sporovode iz godine u godinu.

Tabelarni prikaz budžetskih izdvajanja:

God.	Ukupni budžet	Ukupna sredstva za NVO	Sredstva za finansiranje aktivnosti usmjerenih ka mladima/za mlade
2017	2.576.802,75	3.000	0
2016	2.442.693,75	2.650	0
2015	1.742.546,20	3.000	0

izviđača Vojo Bakić, za održavanje memorijalnog kampa “Vojo Bakić” Gradišnica 2015, NVO Guslarsko društvo Vojvoda Miljan Vukov, za sprovođenje projekta- Bez gusala razgovora nema i NVO Planinarski klub Kom za održavanje memorijala „Vasojevičkog Koma“ Vera Vincek i Pavle Milošević.

9 Finansirani su projekti: „Sportsko-rekreativna manifestacija”, NVO Foto-džip safari, „Popularizacija hajkinga i bajkinga na sjeveru Crne Gore“, NVO Eko turs Komovi, „Smotra folklora Kralje 2016, NVO Folklor Kralje, „Kupovina sadnog materijala maline sorte Tulamin za prioritete članove“, NVO Udruženje uzgajivača maline, borovnice i aronije, „Edukacija u voćarstvu“, NVO Udruženje voćara, „Poboljšanje kvaliteta života djece sa posebnim potrebama u opštini Andrijevića“, NVO Za budućnost naše djece, „Memorijal Vasojevičkog koma Vera Vincek i Pavle Milošević 2016“, NVO Planinarski klub Kom i „Bez gusala razgovora nema“, NVO Guslarsko društvo Vojvoda Miljan Vukov.

10 Sredstva su dodijeljena sljedećim NVO: NVO Odred izviđača Milan Perović, Kralje Andrijevića, za održavanje edukativnog izviđačkog kampa za srednjoškolce – “Zaštita šuma na području Komova“, NVO Udruženje uzgajivača maline, borovnice i aronije za subvencionisanje sadnog materijala maline sorte Polana za prioritete članove, NVO Udruženje voćara za edukaciju u voćarstvu, NVO Udruženje malinara za podizanje matičnog zasada maline, NVO Planinarski klub Kom za održavanje memorijala „Vasojevičkog Koma“ Vera Vincek i Pavle Milošević, NVO Foto džip safari za održavanje devetog foto džip safarija, NVO Udruženje ratnih vojnih invalida i porodica poginulih boraca u ratovima od 1990. godine za izgradnju spomen obilježja u selu Zabrđe, NVO Odred izviđača Vojo Bakić, za održavanje izviđačke škole, kao i NVO Guslarsko društvo Vojvoda Miljan Vukov, za sprovođenje projekta - Bez gusala razgovora nema.

3.2. Opština Berane

Sekretarijat za sport, kulturu, omladinu i saradnju sa NVO (Sekretarijat) između ostaloga, u okviru svoje nadležnosti vrši poslove koje se odnose na:

- uređenje i sprovođenje omladinske politike, staranje o unapređenju života mladih, učestvovanje u izradi i realizaciji lokalnih akcionih planova;
- obezbjeđenje uslova za unapređenje sporta i fizičke kulture, rekreaciju djece, omladine i odraslih, izgradnju i održavanje objekata fizičke kulture i razvijanje međuopštinske sportske saradnje.¹¹

Već u Strateškom planu razvoja Opštine Berane za period 2012-2017. godine prepoznati su problemi migracije mladih ljudi, kao i slabosti kao što su malo inicijativa za aktivnosti koje bi sprovodili mladi u gradu, odnosno slaba uključenost mladih u kreiranju kulturno obrazovnog ambijenta.¹²

U okviru Sekretarijata funkcionise i Kancelarija za mlade (Kancelarija) koja je oformljena 2016. godine. Na sastanku sa predstavnicom Kancelarije¹³ informisani smo da su zaposleni organizovali set edukacija i radionica u srednjim školama u cilju prevencije radikalizacije i nasilnog ekstremizma mladih¹⁴, zloupotreba droga¹⁵, podsticanja izražavanja mišljenja i očekivanja¹⁶ i inkluzije i zabrane diskriminacije.¹⁷ Radionice će se u toku 2018/2019 školske godine organizovati i u osnovnim školama, u okviru predmeta „Zdravi stilovi života“ koji je predviđen za đake 9. razreda. **Zaključuje se da uredno vode evidencije o preduzetim aktivnostima što svakako doprinosi budućem održivom planiranju.**

Kancelarija radi od 7h do 15h radnim danima (vikendom ne radi) što bi trebalo promijeniti imajući u vidu školske i radne obaveze mladih u toku sedmice. Savjetnica za mlade je na sastanku istakla interesovanje za rad u popodnevnim časovima.

Pri Domu zdravlja funkcionise i Savjetovalište za mlade Doma zdravlja, mada o tome ne postoje konkretni podaci javno dostupni.

Savjet mladih¹⁸ postoji i aktivan je, kao i Omladinski klub Berane. Klub je oformljen 2016. godine kao nevladino udruženje koje ima za cilj unapređenje položaja, kao i ličnih, profesionalnih i društvenih potencijala mladih u Beranama, kako bi se doprinijelo njihovom ličnom razvoju i razvoju zajednice u kojoj žive.¹⁹ Kao pozitivni primjer izdvaja se projekat „Meet the leader“ koji je Klub sproveo u 2017. godini uz finansijsku podršku Opštine Berane. Projekat je okupio mlade sa sjevera Crne Gore u cilju ujedinjenja mladih sa sjevera i identifikovanja zajedničkih problema sa kojim se mladi svakodnevno suočavaju.²⁰

11 Detaljnije dostupno na internet stranici Opštine Berane na: <http://berane.me/lokalna-samouprava/sekretarijati/sekretarijat-za-sport-kulturu-omladinu-saradnju-sa-nvo/?lang=lat>.

12 Strateški plan razvoja opštine Berane za period 2012-2017. godine, Berane, 2012. godine.

13 Sastanak sa savjetnicom za mlade Marijetom Mojašević, održan 11.9.2018. godine u Beranama.

14 Više detalja je dostupno na: <https://mladiberana.me/aktivno-djelovanje-mladih/>.

15 Više detalja je dostupno na: https://www.facebook.com/pg/vuk.karadzic.berane/photos/?tab=album&album_id=771276789744720&__tn__=-UCH-R. <https://www.dan.co.me/?nivo=3&rubrika=Regioni&clanak=605074&datum=2017-07-01>.

16 Više detalja je dostupno na: <https://mladiberana.me/mladi-u-neformalnom-okruzenju/>.

17 Više detalja je dostupno na: https://www.facebook.com/pg/vuk.karadzic.berane/photos/?tab=album&album_id=771276789744720&__xts__%5B0%5D=68.ARDkKORHu5blxxMfxdXFAH5HX8FBOVkJ35CwLiXy-TrgUgf0FnOqKCrB-1Y60ubI-UkoI9dU2RPLFO4grADxZT2-l2pC2vqcSQq4OcxVqMRCldPsTkXYK-b3y8t577VtguFkY2aozgXWBXF7l6HyKZDVR1b_GMOJT-R8fH20QIVrcbTEjJKKu&__tn__=-UCH-R.

18 Iako nijesu prepoznati Zakonom o mladima, u Beranama, Pljevljima i Cetinju postoje savjeti mladih, tijela koja zastupaju interese mladih prema lokalnoj samoupravi.

19 Više detalja je dostupno na Facebook stranici „Omladinski klub Berane“: https://www.facebook.com/pg/Omladinski-klub-Berane-925687527519084/about/?ref=page_internal.

20 Više informacija je dostupno na: <http://berane.me/omladinski-klub-berana-okupio-mlade-sa-sjevera/>.

Na sastanku sa predsjednicom Kluba²¹ informisani smo da Opština finansira prostor koji zajednički koriste Kancelarija i Klub i da će se ubrzo premjestiti na novu lokaciju u prostoru u vlasništvu Opštine (u toku su završni radovi). **Istaknuti su problemi u radu Kluba u vidu nepostojanja redovnih sedmičnih aktivnosti već periodičnih aktivnosti u zavisnosti od projekata koji se sprovode**, ali plan je da se angažuje jedna osoba koja će svakog dana biti u Klubu u određenom periodu kako bi mladi mogli svakodnevno da dolaze. U suprotnom, zbog sporadičnih aktivnosti mladi gube kontakt i interesovanje.

Klub trenutno priprema anketu o potrebama mladih, koju će sprovoditi online, a u cilju pripreme budućih lokalnih dokumenata, **jer Opština Berane nije izradila lokalnu Strategiju za mlade, a Lokalni plan akcije za mlade je istekao (2007-2013) a u međuvremenu novi nije usvojen.**

I opština Berane se **susreće sa problemom „odliva mladih“ i da su neophodne dodatne aktivnosti usmjerene na rješavanje ovog problema.**

U navedenom periodu (2015- 2017) opština je stipendirala studente koji su ostvarili prosječnu ocjenu studiranja 9 do 10 i to u mjesečnom iznosu od po 50 eura. **Budžetom, inače, nijesu opredijeljena sredstva kojima bi se direktno finansirale aktivnosti iz oblasti omladinske politike, već se ova sredstva izdvajaju sa različitih budžetskih pozicija.**

Raspodjela sredstava NVO-a

U 2015. godini Komisija za raspodjelu sredstava nevladinim organizacijama raspisala je Konkurs za raspodjelu sredstava za projekte nevladinim organizacijama za 2015. godinu u kojem je navedeno da se sredstva planirana Budžetom raspodjeljuju za podršku projekata nevladinih organizacija koji doprinose ostvarivanju utvrđenih ciljeva u strateškim dokumentima, programima i planovima Opštine, **a kojima se, između ostaloga, naročito, doprinosi većoj uključenosti mladih u procesima odlučivanja.**

Kako Odluka o raspodjeli sredstava ne sadrži obrazloženje, nije jasno šta je opredijelilo Komisiju da finansijski podrži 8 projekata od ukupno 13 koliko je ih je ispunjavalo formalne uslove, (nakon čega su i bodovani), niti je navedeno sa koliko ukupno sredstava za ovu namjenu je Opština raspolagala.²²

Sljedeće, 2016. godine, u Konkursu je navedeno da je planirano da se raspodijeli 30.000 eura, ali je izostalo navođenje doprinosa većoj uključenosti mladih u procesima odlučivanja kao jednog od prioriteta koji se finansiranjem želi postići. Primjećuje se i da ove godine nije finansiran jedini projekat za kojega se, na osnovu kratkog opisa, može zaključiti da bi doprinio sprovođenju omladinske politike na lokalnom nivou²³, jer nije dobio potreban broj bodova od strane članova Komisije kako se iz obrazloženja odluke može zaključiti.²⁴

Konačno, 2017. godine je Konkursom predviđena raspodjela takođe 30.000 eura, a ove godine je doprinos „većoj uključenosti mladih u procesima odlučivanja“ ponovo uključen u prioritete finansiranja.²⁵ Na osnovu dostupne dokumentacije se ne može zaključiti da su podržani projekti koji doprinose sprovođenju omladinskih politika jer takvih prijavljenih projekata nije ni bilo.

Konkursom je predviđeno i da minimalan iznos sredstava koji se dodjeljuje za projekat nevladinoj organizaciji, ne može biti manji od 50% od traženog iznosa za finansiranje tog projekta, dok maksimalan iznos dodijeljenih sredstava za projekat nevladinoj organizaciji, ne može iznositi više od 20% od ukupnog

21 Sastanak sa predsjednicom NVU Omladinski klub Berane Milenom Aković, održan 11.9.2018. godine u Beranama.

22 Iako je finansirano 8 najbolje ocjenjenih projekata, nije jasno zašto nijesu finansirano i preostalih 5 koji su zadovoljili formalne uslove predviđene Konkursom. Zanimljivo je da je prvi izostavljeni projekat pod nazivom „Identifikacija potreba mladih u Beranama i prijedlozi rješenja kroz Akcioni plan“ (NVO BUM Berane) jedini za koji se, na osnovu kratkog opisa projekta, moglo zaključiti da „doprinosi većoj uključenosti mladih u procesima odlučivanja“, kako je Konkursom predviđeno.

23 Konkursala je NVO Omladinski klub Berane sa projektom “Demokratija koju želim”.

24 Odluka br. 020-042-32 od 11.4.2016. godine.

25 Javni Konkurs za raspodjelu sredstava nevladinim organizacijama za 2017. godinu od 27.1.2017. godine.

iznosa predviđenog Budžetom za finansiranje projekata nevladinih organizacija osim, izuzetno, kada se radi o posebno značajnom i kvalitetnom projektu. **Ovako postavljene kriterijumi doprinose transparentnosti postupka i omogućavaju NVO-ima da sa više izvjesnosti planiraju svoje aktivnosti.**

Tabelarni prikaz budžetskih izdvajanja:

God.	Ukupni budžet	Ukupna sredstva za NVO	Sredstva za finansiranje aktivnosti usmjerenih ka mladima/za mlade
2017	7.734.136	30.000	2.783,61 eura - U odgovoru je naglašeno i da je Ministarstvo sporta finansiralo otvaranje Prostora za mlade u okviru Kancelarije za mlade opštine Berane u iznosu od 3,500 eura. ¹
2016	6.764.500	30.000	4.356,01 eura – U odgovoru je data samo okvirna cifra, ali ne i podatak za šta je navedena suma utrošena.
2015	10.266.647,89	Nema podataka	909,10 eura - Isto.

1 Informacije dobijene u odgovoru Sekretarijata za sport, kulturu, omladinu i saradnju sa NVO, br. 20-680-443 od 27.6.2018. godine.

Napomena: U odgovoru je, uz navedene sume, data napomena da je Opština Berane od Ministarstva sporta, dodatno dobila i 2.351 eura za projekat “Meet the leader”, u organizaciji Omladinskog kluba Berane, koji je finansiran u 2016. godini a sproveden u 2017. godini.

3.3. Opština Budva

Sekretarijat za društvenu djelatnost (Sekretarijat), između ostaloga, u okviru svoje nadležnosti vrši poslove koje se odnose na:

- prevenciju bolesti zavisnosti i poslove politike za mlade na nivou kancelarije u okviru Sekretarijata;
- obavljanje saradnje sa NVO iz djelokruga svoga rada.²⁶

U okviru Sekretarijata funkcioniše i Kancelarija za prevenciju bolesti zavisnosti i mlade (Kancelarija), a krajem 2017. godine otvoren je i Prostor za mlade odnosno Omladinski klub²⁷ zahvaljujući projektu “Uspostavljanje Omladinskog kluba u Budvi” koji je realizovala NVO Forum MNE u partnerstvu sa Kancelarijom uz finansijsku podršku Ministarstva sporta Crne Gore.²⁸ U dopisu Sekretarijata navodi se da je Opština Budva opredijelila prostoriju od 75m², za koju snosi tekuće troškove, kako detaljnije slijedi u nastavku.²⁹ U toku je izrada lokalne Strategije za mlade o čemu će takođe detaljnije biti riječi u nastavku.

U budžetu Opštine Budva ne postoje sredstva koja su posebnom budžetskom pozicijom opredijeljena za realizaciju aktivnosti iz oblasti omladinske politike, već se sredstva odvajaju sa budžetske pozicije “ostale usluge”.³⁰ Tako je, Opština Budva u 2015. godini izdvojila svega 685,00€, u 2016. ukupno 434,00€ i u 2017. ukupno 980,00€ za finansiranje projekata iz oblasti omladinske politike.

Na sastanku sa predstavnicama Opštine Budva bilo je više riječi o sprovođenju omladinske politike na lokalnom nivou kao i o aktivnostima koje se sprovode u Omladinskom klubu.³¹ Navedeno je da se u Klubu, radnim danima po 4h dnevno organizuju razne radionice. U njemu, polovinu radnog vremena, odnosno 4h radi savjetnica koja inače radi u Kancelariji za prevenciju bolesti zavisnosti i mlade (inače edukovana omladinska radnica). Mladi se o aktivnostima koje se u Klubu realizuju informišu upravo putem Facebook stranice “Kancelarija za mlade Budva” koju prati oko 1380 pojedinaca³² što je odličan primjer prisustva institucije na društvenoj mreži koju sami mladi označavaju kao jedan od primarnih izvora informisanja. Kapacitet Kluba broji i do 40 učesnika. Od otvaranja do dana sastanka, Klub bilježi oko 1000 posjeta mladih.

Ipak, Klub nije otvoren tokom vikenda što bi trebalo promijeniti imajući u vidu školske i radne obaveze mladih u toku sedmice i što je već prepoznato kao potreba. Ipak, zbog činjenice da savjetnica radi i u Kancelariji još uvijek se nijesu stekli uslovi da se obezbijedi funkcionisanje Prostora za mlade odnosno Kluba i tokom vikenda, odnosno nakon 20h u skladu sa iskazanim interesovanjem mladih.

Zatim je bilo riječi i o predavanjima i drugim jednodnevnim ili višednevnim aktivnostima iz oblasti kulture, zdravlja, slobodnog vremena, informisanosti, učešća mladih, a koja su bila organizovana u proteklom periodu. U vezi sa tim, na sastanku je zaključeno da Kancelarija blisko saraduje sa raznim NVO, Udruženjima i pojedincima koji, na volonterskoj osnovi, održe predavanja u cilju obilježavanja značajnih datuma kao što su Međunarodni dan volontera, Međunarodni dan mladih i sl, mada o tome nije bilo moguće dobiti preciznije informacije.

26 Cjelokupan spisak nadležnosti Sekretarijata koje uključuju i stvaranje uslova za razvoj i unapređenje sporta djece, omladine i građana dostupan je na: <http://budva.me/drustvene-djelatnosti-nadleznosti>.

27 Više informacija je dostupno na: <https://www.facebook.com/pg/kzmbudva/posts/>.

28 Više informacija je dostupno na: <http://www.forum-mne.com/index.php/mn/novosti/738-otvaranje-prostora-kancelarije-za-mlade-u-budvi-srijeda-27-09>.

29 Dopis broj 09-462/1 od 25.4.2018. godine.

30 Dopis broj 09-462/1 od 25.4.2018. godine.

31 U skladu sa planiranim aktivnostima, dana 24.8.2018. godine održan je sastanak u prostorijama Sekretarijata. Sastanku su, u ime Opštine Budva prisustvovala Sanja Zotović, rukovoditeljka Kancelarije za prevenciju bolesti zavisnosti i mlade, Katarina Vukadinović, savjetnica II u Kancelariji za prevenciju bolesti zavisnosti i mlade, i Ljiljana Pjerotić, rukovoditeljka sektora za obrazovanje.

32 Više informacija je dostupno na: <https://www.facebook.com/kzmbudva/>.

Konačno, na sastanku je ukazano na problem preklapanja u aktivnostima u odsustvu razmjene informacija između insitucija na lokalnom nivou. **Tako je primjećeno da se, primjera radi, predavanja na temu štetnosti droga održavaju u Savjetovalištu za mlade (u okviru Doma zdravlja Budva), srednjim školama i Kancelariji za prevenciju bolesti zavisnosti i mlade. Sa druge strane ukazano je i da mladi pokazuju sve manje interesovanja za predavanja odnosno da je, vjerovatno došlo do zasićenja, pa je neophodno osmisliti nove aktivnosti koje bi bile privlačne mladima.** Ipak, treba napomenuti da je još u Strateškom planu razvoja opštine Budva za period 2014 – 2018. godine (koji je usvojen u januaru 2014. godine) u poglavlju *Lokalni plan akcije za mlade*, između ostaloga, navedeno da: “mehanizmi realizacije podrazumevaju posebna resursna ulaganja, kako institucionalna, finansijska, tako i ljudska, a prije svega toga odgovorno preuzimanje obaveza lokalne samouprave za aktivnu, kontinuiranu i partnersku brigu o mladima.”³³

Primjećujemo da ohrabruje činjenica da je radna grupa koja priprema trogodišnju lokalnu Strategiju za mlade kreirala upitnik za osobe između 15 i 30 godina, čije ispitivanje je bilo u toku tokom rada na izvještaju.³⁴ Ispunjavanjem upitnika mladi, pored ostalog, mogu da kažu šta misle o formalnom obrazovanju, i šta bi promijenili u tom domenu, kakve su im šanse za zaposlenje, da li poslije školovanja planiraju da rade u Budvi, kakvi su im uslovi života, koliko ih zanimaju kulturni događaji itd. Cilj Strategije je da kreira mjere i usluge koje su prilagođene potrebama mladih, kroz unapređenje saradnje lokalnih insitucija i organizacija koje su zadužene za realizaciju Strategije.³⁵

Opština Budva je u navedenom periodu (2015 – 2017) stipendirala studente koji su ostvarili prosječnu ocjenu studiranja 8 do 10 i to u mjesečnim iznosima od po 50 eura za prosjek 8-8.99, 70 eura za prosjek 9-9.50 i 100 eura za prosjek 9.51-10.00.

Raspodjela sredstava NVO-a

U Opštini Budva je za 2015. raspisan Javni Konkurs za raspodjelu sredstava za projekte i programe nevladinim organizacijama kojim je planirana raspodjela sredstava u iznosu od 70.000 eura. Konkursom je predviđeno finansiranje projekata koji, između ostaloga: “pomažu rješavanju problema u oblasti socijalne i dječije zaštite i brige o djeci i mladima; doprinose afirmaciji i promociji obrazovnih potencijala istih; doprinose pravilnom razvoju djece i omladine; itd.”³⁶

Te godine, na osnovu Konkursa nijesu podržani projekti iz oblasti sprovođenja omladinske politike, **uz napomenu da Odluka o raspodjeli sredstava nevladinim organizacijama za 2015. godinu ne sadrži obrazloženje, pa nije moguće zaključiti ni da li su se NVO sa navedenim projektima uopšte prijavljivali na Konkurs.**³⁷

Konačno, **iako je u Odluci i navedeno, ukupno je raspodijeljeno 56.156,80 eura, a navedeno je da će ostatak sredstava u iznosu od 13.834,20 eura biti predmet raspodijele po drugom Javnom pozivu shodno Odluci Predsjednika Opštine**³⁸ **na osnovu dostupne dokumentacije za 2015. godinu se ne može zaključiti da je najavljena raspodjela izvršena u skladu sa Odlukom.**

Za 2016. na sajtu nema dostupnih podataka. Isti ukupni iznos i uslovi finansiranja kao 2015. godine objavljeni su i za 2017. godinu,³⁹ kada je, između ostalih, finansiran projekat “Krug aktivnih mladih”

33 Strateški plan razvoja Opštine Budva za period 2014 – 2018 godine, str. 140.

34 Više informacija je dostupno na: <https://budva.me/article/u%C4%8Destvujete-u-izradi-strategije-za-mlade-op%C5%A1tine-budva>.

35 Više informacija je dostupno na: <https://business.facebook.com/omladinskiklubbudva/photos/rpp.342353552863789/453042748461535/?type=3&theater>.

36 Javni Konkurs za raspodjelu sredstava za projekte i programe nevladinim organizacijama za 2015. godinu br. 001-1927/1 od 26.5.2015. godine.

37 Odluka o raspodjeli sredstava nevladinim organizacijama za 2015. godinu, br.002-23/1 od 10.7.2015. godine.

38 Član 4 Odluke o raspodjeli sredstava nevladinim organizacijama za 2015. godinu.

39 Javni Konkurs za raspodjelu sredstava za projekte nevladinim organizacijama za 2017. godinu br. 01-2229/2 od 18.8.2017. godine.

NVO Sedma sila mladih, u iznosu od 1.430 eura.

Tabelarni prikaz budžetskih izdvajanja:

God.	Ukupni budžet	Ukupna sredstva za NVO	Sredstva za finansiranje aktivnosti usmjerenih ka mladima/za mlade
2017	32.504.663,98	70.000	970,00 eura + Opština opredijelila prostoriju od 75 m ² za Omladinski klub (Prostor za mlade) za koju snosi tekuće troškove ² , kao i 1.430 eura za sprovođenje projekta „Krug aktivnih mladih“.
2016	39.976.000	Nema podataka	434,00 eura - Novac utrošen na osnovu ugovora o djelu koji su zaključeni sa doktorom opšte prakse u cilju realizacije predavanja o bolestima zavisnosti. ¹
2015	34.388.271,56	70.00	685,00 eura - Novac utrošen za sprovođenje projekta “Mentalno zdravlje u zajednici” koji je sproveden u saradnji sa NVO Centar za mlade Proactive. ²

1 U okviru projekta „Uspostavljanje Omladinskog kluba u Budvi“ koji je sproveden u saradnji sa NVO Forum MNE, a koji je finansiralo Ministarstvo sporta/Direktorat za mlade. Tekući troškovi obuhvataju troškove struje, interneta, kancelarijskog materijala i održavanja, dok je 980 eura izdvojeno za promotivni materijal.

2 Dopis broj 09-462/1 od 25.4.2018. godine.

3 Dopis broj 09-462/1 od 25.4.2018. godine.

Napomena: Kako je već navedeno, iz dijela budžeta namijenjenih za finansiranje projekata i programa NVO u 2017. godini izdvojeno je samo 1.430 eura za sprovođenje projekta „Krug aktivnih mladih“, dok su ostala utrošena sredstva iz budžeta Kancelarije.

3.4. Opština Danilovgrad

Sekretarijat za upravu i društvene djelatnosti (Sekretarijat), između ostaloga, u okviru svoje nadležnosti vrši poslove uprave koje se odnose na:

- organizovanje poslova koji se odnose na prevenciju i suzbijanje problema narkomanije na nivou Kancelarije u okviru Sekretarijata;
- izradu planskih akata za rješavanje potreba mladih;
- saradnju sa nevladinim organizacijama.⁴⁰

U okviru Sekretarijata funkcioniše i Kancelarija za prevenciju narkomanije (Kancelarija), koja se bavi edukacijom i prevencijom narkomanije na opštinskom nivou.⁴¹ Kako su predstavnici lokalne samouprave naveli, kancelarija blisko saraduje sa vaspitno-obrazovnim ustanovama u Danilovgradu u vidu organizovanja radionica u svim osnovnim i srednjim školama na teritoriji Opštine, **mada do kraja sprovođenja projekta nijesmo dobili pregled održanih radionica. U budžetu Opštine Danilovgrad ne postoje sredstva koja bi direktno bila opredijeljena za realizaciju aktivnosti iz oblasti omladinske politike, već se sredstva odvajaju sa različitih budžetskih linija.**

Na sastanku sa predstavnicama Opštine Danilovgrad bilo je više riječi i o sprovođenju omladinske politike na lokalnom nivou.⁴² **Navedeno je da nije donijeta opštinska Strategija za mlade i da nije oformljen Savjet za pitanja mladih i/ili Omladinski klub.** Naime, u Danilovgradu postoji klub mladih “Most” koji je oformio Crveni krst, a zahvaljujući kojem su mladi uključeni u oblastima: difuzije, međunarodnog humanitarnog prava, priprema za djelovanje u nesrećama, dobrovoljnom davalaštvu krvi, programima psiho-socijalne podrške, brige o starim licima i dr.⁴³ Na sastanku je potencirano i na izdvajanju značajnih budžetskih sredstava za stipendiranje talentovanih studenata sa prosjekom iznad 9,00 za 2015, 2016. i 2017. godinu. Iznos stipendije za osnovne studije je 100,00€ mjesečno, dok je za postdiplomske studije 120,00€ mjesečno.

Zaključuje se da nije suštinski ispunjen Plan akcije za omladinu i djecu, odnosno jedna od mjera koja je za cilj predvidjela da se “kroz obrazovanje, zapošljavanje, zdravstvo, učešće u društvenom životu, ljudska prava, kulturu, slobodno vrijeme, informisanost, mobilnost i porodicu mladi ljudi što uspješnije pripreme za uključivanje u životne tokove”, kako je navedeno u Strateškom planu razvoja Opštine Danilovgrad 2012 – 2018.

Raspodjela sredstava NVO-a

Opština Danilovgrad je Javnim konkursom za raspodjelu sredstava za projekte nevladinim organizacijama za 2015. godinu predvidjela sredstva u ukupnom iznosu od 10.000 eura i to za, između ostaloga, finansiranje projekata iz oblasti „djeca i mladi“.⁴⁴ Ovom prilikom nije predviđen minimalni iznos koji se može raspodijeliti, već samo maksimalni i to: „maksimalni iznos dodjeljenih sredstava za odobreni projekat jedne nevladine organizacije ne može premašivati više od 30% od ukupno predviđenog Budžeta Opštine za ovu svrhu.”⁴⁵ **Kako Odluka o realizaciji sredstava Budžeta Opštine Danilovgrad opredijeljenih za nevladine organizacije po javnom konkursu za 2015. godinu ne sadrži obrazloženje, nije moguće zaključiti koliko ukupno projekata je prijavljeno na konkurs i u vezi sa**

40 Cjelokupan spisak nadležnosti Sekretarijata koje uključuju i stvaranje uslova za razvoj i unapređenje sporta djece, omladine i građana dostupan na: http://danilovgrad.me/files/sekr_zuidd_2015.htm.

41 Više informacija dostupno na: http://danilovgrad.me/files/kancelarija_zpn.htm.

42 U skladu sa planiranim aktivnostima, dana 21.8.2018. godine održan je sastanak u prostorijama Sekretarijata. Sastanku su, u ime Opštine Danilovgrad prisustvovali Ratko Lakić, sekretar Sekretarijata za upravu i društvene djelatnosti, i Jelisavka Burić, pomoćnik sekretara Sekretarijata za upravu i društvene djelatnosti.

43 Više informacija je dostupno na: <http://www.dacg.me/index.php/normirani-opisi/121-isaar/ao-bar/284-opstinska-organizacija-crvenog-krsta-bar-ckb>.

44 Javni konkurs za raspodjelu sredstava za projekte nevladinim organizacijama za 2015. godinu, br. 03-031-15 od 15.6.2015. godine.

45 Član 5 Javnog konkursa za raspodjelu sredstava za projekte nevladinim organizacijama za 2015. godinu.

kojim oblastima.⁴⁶ Prema nazivu projekta se može zaključiti da su dva od 8 podržanih projekata doprinosila sprovođenju omladinske politike na lokalnom nivou i to: „Odgovorna adolescencija“, NVO EgoKult u iznosu od 1007.64 eura i „Osnaživanje mladih kroz zdrave stilove života, učenje demokratije i razvijanje volonterizma“, NVO Otvorena škola u iznosu od 751.68 eura.

U raspisanom Javnom Konkursu za 2016. djelimično je izmijenjen poziv pa je kao jedna od oblasti u vezi sa kojom će se finansirati projekti navedeno: „rješavanje problema mladih, raznovrsnost i viši nivo i kvalitet usluga u oblasti socijalne, dječje zaštite i drugih oblika zaštite“.⁴⁷ Povećan je i ukupni iznos sredstava na 12.000 eura dok je izostavljen član kojim je prethodne godine bilo propisano da maksimalni iznos dodjeljenih sredstava za odobreni projekat jedne nevladine organizacije ne može premašivati više od 30% od ukupno predviđenog Budžeta Opštine za ovu svrhu. Ipak, ni jedan od 10 podržanih projekata nije finansiran u iznosu većem od 30% od ukupnog budžeta, mada se, uslijed nedostatka obrazloženja Odluke o realizaciji sredstava Budžeta Opštine Danilovgrad opredijeljenih za nevladine organizacije po javnom konkursu za 2016. godinu ne može zaključiti da li je prijavljeno samo njih 10 ili ih je bilo više.⁴⁸ Može se zaključiti da su dva od 10 podržanih projekata doprinosila „rješavanju problema mladih“ i to: „Uticaj i zloupotreba savremenih društvenih mreža i zaštita mladih od web nasilja“, NVO Otvorena škola u iznosu od 812,03 eura i „Preduzetništvom do cilja“, NVU „Ego Kult“ u iznosu od 941,81 eura. Konačno i 2017. godine je raspisan Javni Konkurs pod istim uslovima, odnosno na isti način kao 2016. godine.⁴⁹ Ni **Odluka za ovu godinu ne sadrži obrazloženje**, ali se može zaključiti da su dva od 11 podržanih projekata bila usmjerena prema mladima i to: „Kvalitetni servisi za mlade – korak ka održivom lokalnom razvoju“ NVO Otvorena škola u iznosu od 980,00 eura i „Pronađi talenat – radionica filma za mlade“, NVU „Ego Kult“ u iznosu od 1.171,67 eura.

46 Odluka o realizaciji sredstava Budžeta Opštine Danilovgrad opredijeljenih za nevladine organizacije po javnom konkursu za 2015.godinu br. 03-032-2-286/1 od 18.8.2015. godine.

47 Javni Konkurs za raspodjelu sredstava za projekte nevladinim organizacijama za 2016. godinu, br. 03-032-207/1 od 27.5.2016. godine.

48 Odluka o realizaciji sredstava Budžeta Opštine Danilovgrad opredijeljenih za nevladine organizacije po javnom konkursu za 2016.godinu br. 03-032-2-319/1 od 28.7.2016. godine.

49 Javni Konkurs za raspodjelu sredstava za projekte nevladinim organizacijama za 2017. godinu, br. 04-274/1 od 14.8.2017. godine.

Tabelarni prikaz budžetskih izdvajanja:

God.	Ukupni budžet	Ukupna sredstva za NVO	Sredstva za finansiranje aktivnosti usmjerenih ka mladima/za mlade
2017	5.270.000	12.000	Kako Odluka o realizaciji sredstava Budžeta Opštine Danilovgrad opredijeljenih za nevladine organizacije po javnom konkursu ne sadrži obrazloženje, nije moguće zaključiti koliko ukupno projekata je prijavljeno na konkurs i u vezi sa kojim oblastima. Međutim, na osnovu naziva projekta, može se zaključiti da su dva od 11 podržanih projekata bila usmjerena prema mladima i to: „Kvalitetni servisi za mlade – korak ka održivom lokalnom razvoju“ NVO Otvorena škola u iznosu od 980,00 eura i „Pronađi talenat – radionica filma za mlade“, NVU „Ego Kult“ u iznosu od 1.171,67 eura.
2016	4.146.000	12.000	Kako Odluka o realizaciji sredstava Budžeta Opštine Danilovgrad opredijeljenih za nevladine organizacije po javnom konkursu ne sadrži obrazloženje, nije moguće zaključiti koliko ukupno projekata je prijavljeno na konkurs i u vezi sa kojim oblastima. Međutim, na osnovu naziva projekta, može se zaključiti da su dva od 10 podržanih projekata doprinosila „rješavanju problema mladih“ i to: „Uticaj i zloupotreba savremenih društvenih mreža i zaštita mladih od web nasilja“, NVO Otvorena škola u iznosu od 812,03 eura i „Preduzetništvom do cilja“, NVU „Ego Kult“ u iznosu od 941,81 eura
2015	6.014.000	10.000	Kako Odluka o realizaciji sredstava Budžeta Opštine Danilovgrad opredijeljenih za nevladine organizacije po javnom konkursu za 2015. godinu ne sadrži obrazloženje, nije moguće zaključiti koliko ukupno projekata je prijavljeno na konkurs i u vezi sa kojim oblastima. Međutim, na osnovu naziva projekta, može se zaključiti da su dva od 8 podržanih projekata doprinosila sprovođenju omladinske politike na lokalnom nivou i to: „Odgovorna adolescencija“, NVO EgoKult u iznosu od 1007.64 eura i „Osnaživanje mladih kroz zdrave stilove života, učenje demokratije i razvijanje volonterizma“, NVO Otvorena škola u iznosu od 751.68 eura.

3.5. Opština Herceg Novi

Sekretarijat za kulturu i obrazovanje (Sekretarijat), između ostaloga, u okviru svoje nadležnosti vrši poslove koje se odnose na: izradu lokalne strategije za mlade na osnovu prethodno utvrđenih stvarnih potreba mladih, pripremu godišnjeg plana ostvarivanja lokalne strategije za mlade, saradnju sa nadležnim organima Opštine i organima državne uprave radi obezbjeđivanja uslova za osnivanje omladinskih klubova, omladinskih centara i slično, obezbjeđivanje potpunih i pravovremenih informacija mladima o sprovođenju omladinske politike, pripremu izvještaja o realizaciji omladinske politike.⁵⁰

Programom socio-ekonomskog razvoja Herceg Novog (koji je bio planiran za period 2009. do 2015. godine) je još 2009. godine prepoznat problem nedovoljnih aktivnosti posvećenih mladima.⁵¹ Tada je planirano sprovođenje seta aktivnosti posvećenih zajednicama mladih uključujući i „efektivan rad i razvoj integracija mladih u Herceg Novom”. Takođe, jedan od postavljenih strateških ciljeva je bio i “unaprjeđivanje obrazovanja i motivisanje mladih i njihovo uključivanje u aktivnosti u oblasti kulture”.

Ipak, u Herceg Novom još uvijek nije uspostavljen Omladinski klub, niti je uspostavljena Kancelarije za mlade.⁵² Oformljeno je Savjetovalište za mlade pri Domu zdravlja koje sprovodi program prevencije pušenja i odvikavanja od pušenja, **mada opština nema puni uvid u rad navedenog Savjetovališta niti sprovode neke zajedničke aktivnosti.**⁵³

Ni u budžetu Opštine Herceg Novi ne postoje sredstva koja su posebno opredijeljena za realizaciju aktivnosti iz oblasti omladinske politike, već se sredstva odvajaju sa različitih budžetskih linija.

Na sastanku sa predstavnicom opštine Herceg Novi bilo je više riječi o sprovođenju omladinske politike na lokalnom nivou.⁵⁴ Tom prilikom smo informisani da je od 2014. godine Opština ustupila objekat (u starom gradu) nevladinim organizacijama koje, između ostaloga, rade sa omladinom. Korisnici objekta su: NVO Urban Nova, NVO Omladinski kulturni centar⁵⁵, NVO Mladi Romi i NVO Avenir. Ovim povodom, Senka Domović Bulut, program koordinatorka u NVO Urban Nova je izjavila da činjenica da u ovom prostoru izvode aktivnosti, ali da se ne bi moglo kazati da im je prostor ustupljen.

Senka Domović Bulut: “NVO Urban Nova je prve aktivnosti u Domu omladine organizovala u decembru 2015. godine, i to jednu radionicu sa ženama za potrebe adaptacije scenarija za predstavu koja je nastala tokom 2017. i radionicu sa djecom koja se odnosila na istraživanje potreba i očekivanja djece koja imaju u odnosu na lokalne institucije. Tokom 2016. godine održano je do 3 radionice

50 Cjelokupan spisak nadležnosti Sekretarijata dostupan je na: <https://www.hercegnovi.me/rss/2016-03-27-20-00-48>.

51 Program socio-ekonomskog razvoja Herceg Novog usvojen je na sjednici Skupštine Opštine Herceg Novi 1.12.2009. godine i stupio je na snagu osmog dana od objavljivanja u “Sl. listu CG - Opštinski propisi”.

52 Po Lokalnoj strategiji za mlade kancelarija za mlade jeste predviđena. Rad na Strategiji je počeo u martu 2018. godine.

53 Više informacija je dostupno na: <http://domzdravljahn.me/savjetovalista/savjetovaliste-za-mlade/>.

54 Sastanak sa savjetnicom I za omladinsku politiku, obrazovanje i saradnju sa nevladinim organizacijama Jadrankom Orlandić, 24.8.2018. godine.

55 NVO Omladinski kulturni centar Herceg Novi je organizacija koja je 2013/2014 uz pomoć privatnih donacija- prostora oko 2000 kvadratnih metara u nekadašnjem „Prvoborcu“, zatim opreme i tehnike donirane ili date na korišćenje od strane članova i prijatelja organizacije, kao i namještaja i logistike koji su uzeti prilikom rušenja hotela i kasarne, okupio mlade iz Boke u okviru kulturno - zabavno i edukativnih programa kroz radionice, izložbe i koncerte, kao i davanje prostora mladima za rad, okupljanje i razmjenu (uvježbavanje bendova, zajedničko crtanje, umrežavanje, planiranje novih programa i sl.). Program OKC-a je 2014. finansiran sa 4000 eura od strane Fonda za aktivno građanstvo, te 500 od strane Turističke organizacije, dok je „Fangbodi“ festival sa muzičkim i vizuelnim programima na Španjoli u trajanju od 7 dana bio realizovan za 700 eura dobijenih od opštine Herceg Novi, i hiljada volonterskih sati desetina osoba koje su učestvovala u pripremi i realizaciji programa. Krajem 2014. godine prostor je morao biti napušten radi prodaje i renoviranja zgrade. Dio tehnike je prenešen u prostorije Radio amatera (potkrovlje od 20 kvadratnih metara) i pregrađenom dijelu velike sale (10 kvadratnih metara) u Domu omladine.

„Feminističke škole“ gdje smo bili partnerska organizacija NVO Animi iz Kotora, zatim 2 sastanka/radionice organizacija nezavisne kulturne scene u pogledu raspoloživosti urbanih rasursa, odnosno javnih gradskih prostora. Tokom 2017. prostor je u avgustu i septembru korišćen za probe za pripremu predstave (najviše 6 puta), i za potrebe organizovanja decentralizovanog događaja povodom otvaranja festivala TransEuropa gdje je Herceg Novi izabran za jedan od 13 gradova domaćina. Od 2015. godine i NVO Urban Nova i OKC održali su u Domu omladine preko 10 sastanaka sa donatorima u cilju lobiranja i traženja sredstava za renoviranje zgrade sa ciljem čuvanja njene namjene - prostora koji obezbjeđuje programe organizovane od mladih i za mlade, a ostavlja mogućnost i za realizaciju kulturno - edukativnih programa nezavisne produkcije za sve uzrasne kategorije jer takav prostor u gradu ne postoji. Dakle, NVO Urban Nova, kao ni NVO OKC nemaju ustupljen prostor Doma omladine u smislu da je prostor koji se koristi za realizovanje aktivnosti samo naš. Iako ispada da je odgovornost za održavanje prostora samo naša. **Dom omladine je od strane obje organizacije prepoznat kao urbani resurs za realizaciju različitih kulturno - edukativnih programa koji se tiču različitih ciljnih grupa i potreba zajednice.** Ukoliko ustupanje prostora znači da Opština prepoznaje naše napore da Dom omladine zadrži svoju prvobitnu namjenu - prostora za omladinu, te našeg fizičkog rada da održavamo prostor iole čistim i bezbjednim, kao i odgovornosti da se u prostoru ne dešavaju nikakve nedozvoljene radnje (ometanje javnog reda i mira prevashodno), onda nam je prostor „ustupljen“. **Tokom 2016/2017 godine zagovarali smo sa ostalim organizacijama donošenje kriterijuma i standarda za dobijanje dozvole za korišćenje javnih otvorenih i zatvorenih prostora za organizovanje neprofitnih događaja. Ovo nije direktno vezano za mlade, ali nemogućnost korišćenja urbanih rasursa grada upravo ovu ciljnu grupu pogađa najviše.** Tokom 2017. predložile smo funkcionisanje po osnovu „otvorenog kalendara“ kao prelazni period upravljanja prostorom. Zamisao je bila da svaka organizacija koja planira aktivnosti u Domu omladine pošalje svoj CV organizacije i angažovanih osoba, te opis aktivnosti i predloži termine. **Na taj način obezbijedila bi se transparentnost u odgovornosti za prostor, kao i u realizaciji i dokumentovanju realizovanog programa.** Nadalje, Sekretarijat je raspisao Javni poziv za predlaganje članova/ica radne grupe za izradu Strategije za mlade za period 2019-2022 i pratećeg akcionog plana, povodom čega je oformljena i radna grupa⁵⁶. Saradnik na izradi Strategije je NVO Urban Nova koja će sprovesti istraživanje o potrebama mladih putem individualnih intervjua i fokus grupa sa mladima i pripremiti situacionu analizu.”

I NVO Omladinski kulturni centar je još 2014. poslao Sekretarijatu za društvene djelatnosti projektni plan izrade Lokalne strategije za mlade jer je ovaj dokument prepoznat kao ključni za regulaciju omladinskih programa te njihovo obezbjeđivanje i standardizaciju rada sa mladima, što je prepoznato i pohvaljeno od strane NVO koje se bave mladima.

U vezi sa navedenim, Opština je pripremila elektronski upitnik kako bi mladi direktno učestvovali u izradi Strategije i to u važnom dijelu koji se odnosi na identifikaciju potreba omladine u Herceg Novom.⁵⁷ Dodatno, dana 13. jula 2018. godine organizovana je ulična akcija pod nazivom „Kao mlada osoba, u Herceg Novom želim da...“. Cilj akcije je bio informisanje mladih o procesu izrade Strategije i o mogućnostima koje će imati po usvajanju dokumenata, sa jedne strane, i prikupljanje informacija o potrebama i interesovanjima mladih u Opštini, sa druge strane.⁵⁸

56 Radna grupa u sastavu: sekretarka za kulturu Opštine Herceg Novi Ana Zambelić Pištalo sa saradnicama, stručna konsultantkinja Slađana Petković, profesorica Dušanka Kovačević iz Osnovne škole „Milan Vuković“, psihološkinja u Domu zdravlja Jelena Pejović, inspektorica Danijela Radović iz Centra bezbjednosti Herceg Novi, Emrah Jefrka iz Centra za socijalni rad Herceg Novi, Vesna Vukašinović u ime Zavoda za zapošljavanje – Biro rada Herceg Novi, Vedran Krnić iz NVO Omladinski centar Herceg Novi, Senka Domović Bulut i Nataša Dendić iz NVO Urban Nova, Ljiljana Krstić iz udruženja Zrak sunca, Stevo Lazarević iz NVO Novi razvoj i omladinski radnik Aleksandra Marić. Više detalja je dostupno na: <https://radiojadran.com/sastala-se-radna-grupa-za-izradu-strategije-za-mlade-opstine-herceg-novi/>.

57 Više detalja je dostupno na: <http://www.hercegnovi.me/rss/odluke-skupstine-opstine/27-sekretarijat-za-loka-lnu-samoupravu/vijesti/2788-2018-06-21-12-12-37>.

58 Više detalja je dostupno na: <http://www.hercegnovi.me/rss/sjednice-skupstine/27-sekretarijat-za-loka-lnu-samoupravu/vijesti/2821-13-07-izrada-strategija-za-mlade-akcija-kao-mlada-osoba-u-herceg-novom-zelim-da-na-skveru>.

Senka Domović Bulut iz NVO Urban Nova je navela da se **preliminarno može zaključiti da mladi ne prepoznaju značaj Strategije (niži odziv za aktivno učešće u kreiranju dokumenta od očekivanog). Obezbjeden prostor sa organizovanim programima je nešto što mladi prepoznaju kao uslov omladinskog djelovanja, okupljanja, druženja. Odnosno, njegov nedostatak u našoj lokalnoj zajednici prepoznaju kao razlog pasivnosti i nezainteresovanosti mladih.**

Raspodjela sredstava NVO-a

Opština Herceg Novi je Konkursom za raspodjelu sredstava iz budžeta Opštine opredijeljenih nevladinim organizacijama u 2015. godini, predvidjela da će sredstva raspodijeliti prvenstveno nevladinim organizacijama čije se djelatnosti odnose na oblasti u koje je ubrojana i „omladina i studenti“.⁵⁹ Primjećuje se da **je u Konkursu nedovoljno precizno navedeno da će se finansirati „djelatnosti koje se odnose na...“**, da bi kasnije, Komisija za dodjelu sredstava nevladinim organizacijama Opštine Herceg Novi, naknadno odlučila da 60% budžetom predviđenih sredstava za NVO bude podijeljeno **najboljim projektima koji su stigli na konkurs.**⁶⁰

Iako je istovremeno najavljeno da će preostali iznos biti raspodijeljen naknadno, po pojedinačnim zahtjevima organizacija za određene aktivnosti, nijesu dostupne informacije o tome koji projekti su konačno podržani, odnosno na koji način su preostala sredstva utrošena. Konačno, primjećuje se da u Konkursu koji je raspisan za 2015. godinu nije naveden ukupan iznos sredstava koji će biti podijeljen, kao ni u kojem minimalnom, odnosno maksimalnom iznosu pojedinačno može biti finansiran neki podržani projekat. Nijedan od podržanih projekata nije se odnosio direktno na mlade.⁶¹

Naredne 2016. godine je, prema Odluci o dodjeli sredstava za finansiranje projekata za 2016. godinu planirano finansiranje projekata NVO u iznosu od 80.100 eura.⁶² Cjelokupan iznos je dodijeljen, od čega za oblast „djeca i mladi“ ukupan iznos od 17.220 eura. Od ovoga iznosa ukupno 2.000 eura je dodijeljeno za plan i program rada NVO koja se bavi pitanjima mladih.⁶³

NVO Urban Nova je 2017. inicirala sa kolegama iz civilnog sektora donošenje drugačijih kriterijuma za raspodelu sredstava za NVO. Preporuka je bila da se tradicionalne i organizacije od značaja jasno razdvoje od ostalih NVO, te da se napravi distinkcija plesnih škola i sportskih klubova registrovanih kao NVO i organizacija koje rade sa mladima i za mlade neprofitno.

Konačno i 2017. godine je raspisan Konkurs za raspodjelu sredstava iz budžeta Opštine Herceg Novi opredijeljenih nevladinim organizacijama.⁶⁴ Na osnovu Odluke o raspodjeli sredstava za finansiranje projekata za 2017. godinu se zaključuje da je te godine raspodijeljeno 80.000 eura od čega je za oblast „djeca i mladi“ izdvojeno ukupno 17.950 eura. U okviru ovoga iznosa svega 900 eura je izdvojeno za organizaciju koja se bavi mladima i to NVO Urban Nova.

59 Konkurs za raspodjelu sredstava iz budžeta Opštine Herceg Novi opredijeljenih nevladinim organizacijama u 2015. godini, br. 02-1-042-1/2015 od 30.3.2015. godine.

60 Objava na internet stranici Opštine Herceg Novi od 30. jula 2015. godine dostupna na: <https://hercegnovi.me/sr/2016-03-25-04-24-46/2014-03-01-15-57-52/773-2015-07-30-11-30-59>.

61 NVO Urban Nova dobila je 1260 eura za organizovanje višednevne manifestacije „Herceg Novi- grad po mjeri djeteta“ koja nije prevashodno namjenjena omladini. Kako nam je iz NVO Urban Nova navedeno, ova novčana sredstva su dobijena posle žalbe na odluku Komisije za raspodelu sredstava, osobi koja je bila zadužena za kontakt sa NVO i koja je prepoznala važnost programa za djecu.

62 Odluka o dodjeli sredstava za finansiranje projekata za 2016. godinu, br. 01-1-2169/16.od 28.9.2016. godine.

63 NVO Urban Nova je za plan i program rada dobila 2.000 eura.

64 Konkurs za raspodjelu sredstava iz budžeta Opštine Herceg Novi opredijeljenih nevladinim organizacijama u 2017. godini, br. 01/2017 od 10.2.2017. godine.

Tabelarni prikaz budžetskih izdvajanja:

God.	Ukupni budžet	Ukupna sredstva za NVO	Sredstva za finansiranje aktivnosti usmjerenih ka mladima/za mlade
2017	20.103.000	80.000	Za oblast „djeca i mladi“ izdvojeno je ukupno 17.950 eura. U okviru ovoga iznosa svega 900 eura je izdvojeno za organizaciju koja se bavi mladima i to NVO Urban Nova.
2016	17.125.000	80.100	Ukupno 17.220 eura, a od ovoga iznosa ukupno 2.000 eura je dodijeljeno za plan i program rada NVO koja se bavi pitanjima mladih.
2015	14.550.000	Nema podataka	Nisu izdvojena sredstva za finansiranje projekata koji se odnose direktno na mlade.

3.6. Opština Kolašin

Sekretarijat za finansije i opštu upravu (Sekretarijat), između ostaloga, u okviru svoje nadležnosti vrši poslove koje se odnose na:

- prevenciju i suzbijanje problema narkomanije i mladih na nivou Kancelarije u okviru Sekretarijata;
- stvaranje uslova za razvoj i unapređenje sporta djece, omladine i građana, obezbjeđuje uslove za trening i takmičenja sportista, podstiče aktivnost lica sa invaliditetom.

Strateškim planom razvoja Opštine Kolašin 2012-2016. godine omladinska politika nije prepoznata kao jedan od prioriteta niti se generalno strateški pristupa ovom pitanju, izuzimajući prepoznavanje nezaposlenosti mladih (u okviru prioriteta *Održivi razvoj lokalne privrede*), odnosno uključivanje većeg broja mladih u sportske aktivnosti (u okviru prioriteta *Razvoj i unapređenje turizma*).⁶⁵

U okviru Opštine funkcioniše Kancelarija za prevenciju narkomanije i pitanja mladih, ali se ne može zaključiti da li i u kom obimu ispunjava svoj mandat imajući u vidu da nema javno dostupnih podataka o njenom radu.

Savjet za mlade nije uspostavljen, kao ni Omladinski klub.

Opština Kolašin je 2013. godine usvojila Lokalni plan akcije za mlade (2013-2017)⁶⁶ **o čijem stepenu ispunjenosti nije bilo moguće saznati više imajući u vidu da nema javno dostupnih podataka.**

Prema podacima koje je dostavila Opština Kolašin: “kako je tokom 2015. godine račun Opštine Kolašin bio u blokadi, nijesu postojale mogućnosti za finansiranje bilo kakvih aktivnosti. Inače, u Budžetu za 2015, 2016. i 2017. godinu godinu nije postojala posebna budžetska linija za finansiranje aktivnosti iz domena omladinske politike. Kako je krajem 2015. godine račun Opštine odblokiran stvorili su se uslovi za planiranje i realizaciju nekih aktivnosti koje se odnose na djecu i mlade. U tabeli su navedene aktivnosti koje su finansirane iz Budžeta opštine Kolašin, a koje se odnose na djecu i mlade...”⁶⁷ Tabela sa aktivnostima je data u nastavku teksta.

Opština Kolašin je u 2016. i 2017. godini stipendirala studente koji su ostvarili prosječnu ocjenu studiranja 8 do 10 i to u mjesečnim iznosima od po 50 eura. U 2015. Opština nije izdvojila sredstva za finansiranje studenata.

Raspodjela sredstava NVO-a

Kako je već navedeno, usljed blokade računa Opštine, konkurs za 2015. godinu nije raspisan. Sljedeće, 2016. godine raspisan je Javni konkurs za raspodjelu sredstava za projekte nevladinim organizacijama kojim je bila predviđena raspodjela 2.000 eura i to za projekte koji doprinose dvjema prioritetnim oblastima i to: „obezbjeđuje raznovrsnost i viši nivo i kvalitet usluga u oblasti socijalne i dječije zaštite, zaštite prava lica sa invaliditetom i drugih oblika zaštite“ i „očuvanju životne sredine i održivog razvoja“.⁶⁸

Konkursom nije propisano ograničenje u pogledu minimalnog i maksimalnog ograničenja finansiranja pojedinačnog projekta. Za finansiranje su se prijavile 2 NVO koje su i finansirane u ukupnom iznosu od 2.000 eura, **ali iz obrazloženja Odluke se ne može saznati nešto više o projektima jer nijesu navedeni**

65 Strateški plan razvoja opštine Kolašin 2012-2016, januar 2012. Strategija dostupna na: <http://www.kolasin.me/index.php/otvoreni-grad/strategije-i-akcioni-planovi>.

66 Odluka o usvajanju Lokalnog plana akcije za mlade br. 01-1816 od 18. juna 2013. godine.

67 Sekretarijat za finansije i opštu upravu, br. 02-3103/2 od 7.9.2018. godine.

68 Javni Konkurs za raspodjelu sredstava za projekte nevladinim organizacijama za 2016. godinu br. 02-2620 od 27.9.2016. godine.

ni nazivi projekata, kao ni odnos odobrenih i traženih sredstava od strane NVO.⁶⁹

Konačno, u Javnom konkursu za 2017. godinu je došlo do jedne izmjene pa je umjesto ranije prve prioritetne oblasti koja se odnosila na socijalnu i dječiju zaštitu kao prva prioritetna oblast navedena: „afirmacija i valorizacija kulturnog potencijala, tradicije i kulturne posebnosti opštine, podizanja nivoa urbane kulture i očuvanja kulturne baštine“⁷⁰

Za finansiranje su se prijavile 4 NVO od kojih jedna nije dostavila potpunu dokumentaciju. Preostale 3 su dobile sredstva u ukupnom iznosu od 2.000 eura, **ali iz obrazloženja odluke se ni u ovom slučaju ne može saznati nešto više o projektima jer nijesu navedeni ni nazivi projekata, kao ni odnos odobrenih i traženih sredstava od strane NVO.**⁷¹

Tabelarni prikaz budžetskih izdvajanja:

God.	Ukupni budžet	Ukupna sredstva za NVO	Sredstva za finansiranje aktivnosti usmjerenih ka mladima/za mlade
2017	2.674.223,69	2.000	Iz obrazloženja odluke o dodjeli sredstava nevladinim organizacijama ne može se saznati nešto više o projektima jer nijesu navedeni ni nazivi projekata, aktivnosti u okviru projekta, kao ni odnos odobrenih i traženih sredstava od strane NVO.
2016	3.154.795,09	2.000	Iz obrazloženja odluke o dodjeli sredstava nevladinim organizacijama ne može se saznati nešto više o projektima jer nijesu navedeni ni nazivi projekata, aktivnosti u okviru projekta, kao ni odnos odobrenih i traženih sredstava od strane NVO.
2015	11.925.438,05	/	/

Napomena: Iako se ne mogu smatrati finansiranjem omladinske politike, u nastavku slijede podaci o aktivnostima za djecu i mlade koje su finansirane iz budžeta Opštine Kolašin, a kako je navedeno u dopisu opštine.⁷²

69 Odluka o raspodjeli sredstava nevladinim organizacijama br. 02-2620/6 od 7 od 9.11.2017. godine. Sredstva su dodijeljena NVO Udruženje pčelara Kolašin (500 eura) i NVO Natura Kolašin (1.500 eura).

70 Javni Konkurs za raspodjelu sredstava za projekte nevladinim organizacijama za 2017. godinu br. 02-3285 od 29.9.2017. godine.

71 Odluka o raspodjeli sredstava nevladinim organizacijama br. 02-3285/7 od 26.12.2016. godine. Sredstva su dodijeljena NVO Sinjajevina Kolašin (300 eura), NVO Natura Kolašin (1.000 eura) i NVO Roditelji za učenike (700 eura).

72 Sekretarijat za finansije i opštu upravu, br. 02-3103/2 od 7.9.2018. godine.

Aktivnosti	2016.	2017.	2018.
Tango kamp	5.000	5.000	5.000
Udžbenici za prvake	3.448	3.471	3.032,70
Laptopovi za polumaturante			26.426,40
Novogodišnji paketići za djecu sa posebnim obrazovnim potrebama		140	
Sponzorstvo maturske ekskurzije		200	
MENSA – Testiranje inteligencije u srednjoj školi		240	
Škola skijanja		1.000	
Pripreme za Olimpijadu	500		
Udruženje roditelja djece sa posebnim obrazovnim potrebama	200		
Osnovna škola za muzičko obrazovanje	200		
JUOŠ „Risto Manojlović“ – časopis	100		
Komisija za usmjeravanje djece sa posebnim obrazovnim potrebama	630	305	216
Knjige za učenike (nagrade lučašima)	736,58	1.020,42	
Nagrade mladima	1.450	1.300	1.750
Crna Gora u ritmu Evrope	700	1.050	
Mladi redari (javni radovi)		600	
Grafiti – omladinski aktivizam		150	

3.7. Opština Mojkovac

U okviru Opštine Mojkovac, odnosno Sekretarijata za opštu upravu i društvene djelatnosti (Sekretarijat) uspostavljena je Kancelarija za mlade. **O aktivnostima Kancelarije nema dostupnih podataka, pa nije moguće zaključiti da li se rad Kancelarije suštinski unaprijedio od 2012. godine.**

Naime, “u maju 2010. godine organizaciono je definisana Kancelarija za mlade i razvojne programe Opštine Mojkovac, kao dio lokalne uprave. Međutim ne postoji prostorija koja je namijenjena samo za rad Kancelarije, što onemogućava da se potpuno ispuni njena funkcija kao servisa za mlade. Sredstva koja se opredjeljuju iz budžeta Opštine Mojkovac nisu dovoljna za realizaciju većih projekata, pa je planiranje projekata uslovljeno aktuelnim konkursima. Uspostavljena je saradnja sa subjektima na lokalnom nivou, Zavod za zapošljavanje i NVO sektor, a izražena je slaba motivacija mladih da se uključe u rad i planiranje aktivnosti Kancelarije.”⁷³

Iako je Strateškim planom opštine Mojkovac 2012-2019 planirano sprovođenje više projekata koji bi imali za cilj edukaciju mladih u vezi sa pitanjima zdravlja, zdrave životne sredine kao i medijske kampanje i javne akcije sa ciljem unapređenja promocije aktivnog učešća i volonterizma kod mladih, evaluacija Strategije, odnosno dospelih aktivnosti nije dostupna, pa nije moguće govoriti o stepenu ispunjenosti planiranih aktivnosti odnosno da li su aktivnosti uopšte ispunjene.

Tokom 2017. formalno je uspostavljen Omladinski klub Mojkovac.⁷⁴ **Ipak, funkcionisanje Omladinskog kluba nije zaživjelo u praksi, kako se očekivalo.** Naime, omladinski klub smješten je u prostorijama JUSMŠ “Vuksan Đukić” i prostorije Omladinskog kluba se po potrebi daju na korištenje ovoj školskoj ustanovi, dok se van navednog u njemu ne odvijaju bilo kakve redovne aktivnosti. **Akcionni plan za mlade je u postupku izrade, iako prethodno Strategija nije izrađena što može dovesti do neusaglašenosti.**

U budžetu opštine Mojkovac ne postoje sredstva koja su posebnom budžetskom pozicijom opredijeljena za realizaciju aktivnosti iz oblasti omladinske politike.

Opština Mojkovac je u navedenom periodu (2015-2017) stipendirala studente na osnovu prosječne ocjene sudiranja (koja nije unaprijed utvrđena, već se sačinjava rang lista prijavljenih studenata).

Raspodjela sredstava NVO-a

Konkursom za raspodjelu sredstava nevladinim organizacijama u 2015. godini koji je raspisala Opština Mojkovac nije predviđeno koliko ukupno sredstava će biti raspodijeljeno, niti je predviđen minimalni odnosno maksimalni iznos kojim može biti finansiran pojedinačni projekat. Propisano je i da pravo da učestvuju imaju nevladine organizacije čija se djelatnost odnosi na projekte iz Odluke o utvrđivanju prioriternih oblasti za finansijsku podršku projekata nevladinim organizacijama a koji naročito: “obezbjeđuju ravnopravnost, viši nivo i kvalitet usluga licima sa invaliditetom i društvene brige o djeci i mladima“. Ipak, u Odluci o raspodjeli sredstava nevladinim organizacijama za 2015. godinu se navodi da je ukupno raspodijeljeno 7.000 eura kako je Budžetom i predviđeno. **Iz obrazloženja Odluke se ne može zaključiti koji je odnos traženih i odobrenih sredstava za 10 projekata koji su podržani.**⁷⁵ Izvjesno je da su podržani svi projekti čija dokumentacija je bila uredna, od kojih je jedan projekat bio usmjeren prema mladima i to „Radionica za vizuelnu produkciju“, NVO Mo Art.

Konkurs indenticne sadržine je raspisan 2016. godine, kada je, u istom ukupnom iznosu podržano 12 projekata od kojih je jedan djelimično bio usmjeren prema mladima. Naime, podržan je projekat

⁷³ Strateški plan razvoja opštine Mojkovac 2012-2019, str. 12. Plan dostupan na: https://www.mojkovac.me/index.php?option=com_content&view=article&id=5&Itemid=74.

⁷⁴ Zahvaljujući projektu “Unapređenje uslova za nastavak aktivnosti na razvoju omladinskog aktivizma na lokalnom nivou” koji je podržao Direktorat za mlade Ministarstva sporta.

⁷⁵ Odluka o raspodjeli sredstava nevladinim organizacijama, br. 01-1226 od 28.8.2015.

„Jačanje kapaciteta mladih i žena za pokretanje biznisa“, NVO Mladi za Mojkovac u iznosu od 481,28 eura.⁷⁶ Ni za ovu godinu nije moguće ustanoviti odnos traženih i odobrenih sredstava.

Konačno, Konkurs za 2017. je izmijenjen na način što je za jedinu prioritetnu oblast za finansiranje navedeno: “projekti koji podstiču lokalni ekonomski razvoj kroz poljoprivredu, razvoj planinskog turizma i zaštitu životne sredine”. U okviru 10 finansiranih projekata koji su ispunili tehničke uslove za finansiranje nema projekata koji bi se mogli povezati sa sprovođenjem omladinske politike na nivou lokalne samouprave. **Treba napomenuti i da na teritoriji opštine Mojkovac nije uočena niti jedna NVO koja se direktno bavi mladima, te da aktivnosti koje su usmjerene na ovu populaciju uglavnom sprovode organizacije iz drugih gradova.**

Izvršni direktor NVO Mo Art, Mladen Blažević, u svojstvu predstavnika korisnika sredstava odnosno organizacije koja se bavi i radom sa mladima, kazao je da bi **sredstva koja se izdvajaju za sprovođenje omladinskih politika na lokalnom nivou morala biti značajnija** posebno u oblasti kulture.⁷⁷ Takođe, kao **otežavajuću okolnost je naveo i to da lokalna samouprava ne finansira projekte u traženom iznosu, što na kraju utiče na obim aktivnosti koje je moguće sprovesti za odobrena sredstva.** Dalje, za realizaciju aktivnosti koje su u interesu razvoja kreativnosti i angažovanju mladih talenata u oblasti umjetnosti i kulture kao i drugih kategorija osim povećanja i budžeta **potrebno je da nevladine organizacije u okviru svojih projekata daju određeni prostor mladima ili da projekte usmjeravaju** prema mladima - ciljnoj grupi, tj. kao učesnicima ili korisnicima. Ukoliko projekat nije prilagođen mladima kao učesnicima oni mogu učestvovati kroz neki vid volonterizma ili edukacije iz oblasti kojom se projekat bavi. **Dakle potrebno je i animirati nevladine organizacije da daju prostor za tu svrhu,** odnosno da projekat u određenim segmentima prilagode mladima. Takođe, i na osnovu iskustva ili dobre prakse, predlažio je da nevladine organizacije sličnih profila (što ne mora biti pravilo) apliciraju sa zajedničkim projektom gdje će jedna od njih koja je direktno profilisana za oblast u kojoj se konkuriše biti nosilac projekta. **Važno je napomenuti da kada je riječ o angažovanju mladih u projektima organizacije moraju uspostaviti saradnju i sa obrazovnim ustanovama u kojima se obrazuju.** Time se uspostavlja bolji način da se definišu ciljevi i održivost projekta koji bi trebao da je u skladu sa uzrastom i nivoom obrazovanja i interesovanjima mladih.

Tabelarni prikaz budžetskih izdvajanja:

God.	Ukupni budžet	Ukupna sredstva za NVO	Sredstva za finansiranje aktivnosti usmjerenih ka mladima/ za mlade
2017	2.633.000,00	7.000	5.220 - ovaj iznos je obezbijedio Ministarstvo sporta – Direktorat za mlade i ne ulazi u budžet od 7.000 koji je obezbijedila Opština Mojkovac.
2016	2.575.000,00	7.000	481,28 + 500 eura
2015	2.278.792,00	7.000	790 + 500 eura

Napomena: u 2016. i 2015. godini utrošenih po 500 eura nije izdvojeno iz budžeta predviđenog za finansiranje NVO već iz budžeta Kancelarije za mlade kako bi se obezbijedio prevoz mladih na sajmove zapošljavanja.

⁷⁶ Odluka o raspodjeli sredstava nevladinim organizacijama, br. 04-141 od 10.11.2016.

⁷⁷ Razgovor obavljen 11.9.2018. godine.

3.8. Opština Petnjica

Opština Petnjica u skladu sa Statutom, stvara uslove za razvoj i unapređenje sporta djece, omladine i građana, kao i razvijanje međupštinske sportske saradnje.⁷⁸ I ovdje se primjećuje da bi bilo potrebno preispitati potrebu da se Statut osavremeni u dijelu proširivanja nadležnosti u vezi sa sprovođenjem omladinske politike. **U okviru Sekretarijata za lokalnu upravu funkcioniše Kancelarija za mlade i rodnu ravnopravnost (Kancelarija) koja je osnovana 2015. godine, o čijem radu nema javno dostupnih informacija.** U dopisu Kancelarije navodi se da „Opština Petnjica, kao jedna od najmlađih opština, nije do sada imala urađen Lokalni plan za mlade te stoga i u budžetu nije bilo stavki koje bi se odnosile direktno na finansiranje projekata za djecu i mlade. Projekti i aktivnosti su finansirane sredstvima predviđenim drugim stavkama u budžetu, a u zavisnosti od projekata i aktivnosti, i oblasti na koju se odnose.“⁷⁹ Na sastanku sa predstavnicima Kancelarije informisani smo da je Opština **nedavno pripremila Strategiju za mlade 2018-2021 i da je trenutno u proceduri usvajanja.**⁸⁰ Strategijom su obuhvaćene mjere i aktivnosti neophodne za poboljšanje položaja mladih, sa jedne, i sprečavanja iseljavanja mladih, sa druge strane. Kao i druge opštine na sjeveru, **i ova Opština se susreće sa čestim unutrašnjim migracijama mladih. U toku je izrada Strategije razvoja opštine.**

Prema dobijenim informacijama Opština Petnjica je podržavala pojedinačne aktivnosti koje se tiču mladih u finansijskom, tehničkom i logističkom smislu. Tako je za navedeni period (2015-2017) Opština Petnjica „nagrađivala najbolje studente i učenike, pružala materijalnu pomoć učenicima i studentima lošijeg imovnog stanja, učestvovala u troškovima prevoza učenika, pomagala školska takmičenja, podržala opštinsko takmičenje recitatora, uključivala mlade u timovima za izradu svih strateških dokumenata opštine, akcionih planova itd, formirala novi lokalni parlament sa znatnim brojem odbornika/ca iz grupe mladih, obilježila Međunarodni dan volonterizma sa volonterima iz Srednje mješovite škole, podržala izgradnju i adaptaciju sportske infrastrukture, organizovala i pomagala sportska takmičenja, organizovala memorijalni turnir „Meho Agović“, u toku Bihorskog kulturnog ljeta promovisala je stvaralaštvo mladih (izložba slika i promocija knjiga mladih stvaralaca iz Opštine Petnjica), pomagala najbolje mlade poloprivredne proizvođače u vidu podsticajnih mjera (olakšica za funkcionisanje za rad, obezbjeđivanja plastenika, kolektora i slično) itd.“⁸¹ Ipak, kako je na sastanku navedeno ne postoje podaci o tačnom broju mladih koji su pohađali razne aktivnosti i obuke koje su realizovane. Dodatno, Opština finansira i tri sportska kluba (fudbalski, šahovski i streljački), ali ni tu ne postoje podaci o broju mladih (15 do 30 godina) koji su članovi kluba. **Kako se može zaključiti, navedena izdvajanja jesu usmjerena prema mladima, ali se ne bi mogla u potpunosti smatrati dovoljnim i raznovrsnim kako bi se moglo govoriti o organizovanom sprovođenju omladinske politike na nivou opštine.**

Opština Petnjica za navedeni period nije izdvajala sredstva za stipendiranje najboljih studenata. Tek u 2018. godini raspisan je konkurs za dodjelu studentskih stipendija, dok se javni poziv za dodjelu studentskih nagrada raspisuje od 2017. godine. Pored Kancelarije, u Opštini je 2016. godine oformljen i Savjet mladih na period od dvije godine o čijem radu takođe nema dostupnih podataka. Po isteku navedenog perioda, mandat postojećem nije produžen niti je oformljen novi Savjet. Na sastanku je najavljeno da je Strategijom za mlade predviđeno i preimenovanje Savjeta mladih u Savjet za mlade koji bi po sastavu bio raznovrsniji, kao i osnivanje Omladinskog kluba.

Raspodjela sredstava NVO-a

U 2015. i 2016. godini nisu raspisivani konkursi za dodjelu sredstava nevladinim organizacijama jer na teritoriji Petnjice nije postojala nijedna registrovana nevladina organizacija. **Sa druge strane,**

78 Statut opštine Petnjica, čl. 12, st. 3, t.19. Statut dostupan na: <http://petnjica.co.me/index.php/lokalna-uprava/statut-op%C5%A1tine.html>.

79 Rješenje Kancelarije za mlade i rodnu ravnopravnost, br. 04-514 od 26.4.2018. godine.

80 Sastanak sa sekretarom Sekretarijata Zikom Alilović i samostalnom savjetnicom Nerminom Muratović održan 11.9.2018. godine.

81 Rješenje Kancelarije za mlade i rodnu ravnopravnost, br. 04-514 od 26.4.2018. godine.

nijesu zabilježene aktivnosti opštine u pravcu promovisanja raspoloživog fonda što bi, eventualno, ohrabrilu građane (i mlade) Petnjice na udruživanje. Takođe, postojala je mogućnost i da se konkursom predvidi da se aktivnosti sprovode na teritoriji opštine Petnjica, što bi bio manje restriktivan uslov od zahtjeva da sjedište organizacije bude na teritoriji opštine. U 2017. godini raspisan je prvi Konkurs za dodjelu sredstava u iznosu od 5.000 eura na koji se prijavilo ukupno 11 NVO. Podržani su svi projekti (ukupno 3) čija je dokumentacija bila potpuna i koji su blagovremeno podnijeti, a za koje se ne bi moglo zaključiti da doprinose ostvarivanju aktivnosti iz oblasti omladinske politike.⁸²

Tabelarni prikaz budžetskih izdvajanja:

God.	Ukupni budžet	Ukupna sredstva za NVO	Sredstva za finansiranje aktivnosti usmjerenih ka mladima/za mlade
2017	1.532.500,00	5.000	Nije bilo prijavljenih projekata.
2016	1.142.373,00	/	/
2015	879.327,00	/	/

⁸² Podržani su NVO Pozorišno društvo „Divan“ sa predstavom „Luda kuća“ u iznosu od 2.000 eura, NVO Udruženje pčelara Bihor za projekat Razvoj pčelarstva u Petnjici u iznosu od 1.800 eura i NVO Udruženje boraca NOR-a i antifašista Petnjica za projekat Izmještanje spomenika na Kraka u iznosu od 1.200 eura, Izvještaj o radu Komisije za raspodjelu sredstava NVO po I Konkursu u 2017. godini br. 04-878 od 18.7.2017. godine.

3.9. Opština Plužine

Sekretarijat za opštu upravu i društvene djelatnosti (Sekretarijat), između ostaloga, u okviru svoje nadležnosti vrši poslove koje se odnose na saradnju sa nevladinim organizacijama radi realizacije programa iz oblasti za koju je osnovana.⁸³

U budžetu Opštine Plužine ne postoje sredstva koja su posebnom budžetskom pozicijom opredijeljena za realizaciju aktivnosti iz oblasti omladinske politike, već se sredstva odvajaju sa različitih budžetskih linija.

Na sastanku sa predstavnicima Opštine Plužine⁸⁴ bilo je više riječi o finansiranju omladinske politike na lokalnom nivou. Glavni administrator je naglasio da je **prioritet opštine Plužine prvenstveno da zadrže mlade u Plužinama, što je problem koji je prepoznat još u Strateškom planu razvoja Opštine Plužine 2012-2017.**⁸⁵ U tom smislu, Opština je ustanovila i primjenjuje set mjera upravo sa ciljem da motiviše mlade da ostanu u Plužinama i to: stipendira studente koji su postigli prosječnu ocjenu najmanje 8,00; nagrađuje najbolje učenike u osnovnim i srednjim školama; opredjeljuje sredstva za prevoz učenika i nastavnog osoblja; finansira obavljanje pripravničkog staža u lokalnoj upravi i javnim preduzećima svim svršenim visokoškolcima sa evidencije Biroa rada u Plužinama.

Dodatno, Opština Plužine organizuje i finansira školu skijanja, plivanja, karatea, džuda, folkloru i šaha za djecu, omladinu i odrasle. **Zaključeno je da su kroz ove škole i projekte (detaljnije u nastavku) bili uključeni i mladi (15 do 30 godina), ali da ne postoje podaci o tačnom broju mladih koji su pohađali ove škole i razne aktivnosti i obuke koje su realizovane u okviru finansiranih aktivnosti.**

Naglašen je veliki doprinos Ministarstva sporta koje je značajno uložilo u sportsku infrastrukturu u ovoj opštini.

Opština Plužine je u oktobru 2013. godine, u saradnji sa NVO „Da zaživi selo“ iz Pljevalja, pripremila Lokalni plan akcije za mlade 2013-2017 (Plan).⁸⁶ Plan je pripremljen u okviru projekta pod nazivom „Snagom mladosti i znanja do izrade lokalnih akcionih planova za mlade u opštinama Plužine i Šavnik“, uz finansijsku podršku Uprave za sport i mlade Crne Gore. Plan je predstavljao početak sistematskog rada sa mladima u Opštini Plužine i ujedno prvi dokument takve vrste na lokalnom nivou. Za potrebe izrade Plana, Opština je sprovela istraživanje potreba mladih čiji su rezultati sastavni dio Plana.

Ipak, kako do kraja sprovođenja projekta Opština nije pripremila godišnje izvještaje o realizaciji Plana niti usvojila novi, nije moguće izvući zaključak o tome koje aktivnosti iz Plana su zaista realizovane i u kom obimu. U Plužinama nije uspostavljen Omladinski klub, niti je predviđen rad Kancelarije za mlade. Nije oformljeno ni Savjetovalište za mlade pri Domu zdravlja⁸⁷, kako je to praksa u drugim opštinama koje su ovim istraživanjem obuhvaćene.

Raspodjela sredstava NVO-a

Opština Plužine je 2015. godine raspisala Konkurs za raspodjelu sredstava za projekte nevladinim organizacijama „za projekte značajne za opštinu Plužine“, **dok mladi nijesu prepoznati kao oblast**

83 Cjelokupan spisak nadležnosti Sekretarijata koje uključuju i stvaranje uslova za razvoj i unapređenje sporta i fizičke kulture, organizaciju rada ustanova iz oblasti sporta i fizičke kulture, razvoju i unapređenje sportskih škola i masovne fizičke kulture dostupan je na: <http://www.pluzine.me/index.php?page=sekretari-at-za-opshtu-upravu-i-drushtvene-d-elatnosti-2>.

84 Sastanak sa glavnim administratorom Vladimirom Kneževićem i savjetnicom za socijalnu i dječiju zaštitu Ljubicom Kulišić, 30.8.2018. godine.

85 Strateški plan razvoja opštine Plužine 2012 – 2017, Plužine, oktobar 2012. godine.

86 Lokalni plan akcije za mlade je dostupan na: <http://www.pluzine.me/>.

87 JZU Dom zdravlja Nikšić je ustanova primarnog nivoa zdravstvene zaštite za teritorije Opština Nikšić, Šavnik i Plužine. Pružanje zdravstvenih usluga se obavlja preko zdravstvenih stanica u kojima su organizovane ambulante timova izabranih doktora i stacionari.

od naročitog značaja.⁸⁸ Te godine su finansijski podržane sve NVO koje su se prijavile, a koje su prethodno bile ocijenjene kao blagovremene i kompletne. Među podržanim projektima nije bilo onih koji bi se direktno bavili pitanjima mladih.⁸⁹

U 2016. godini je takođe raspisan Konkurs u kojem su bili predviđeni isti uslovi kao 2015. godine. Te godine takođe nije bilo prijavljenih projekata koji su se ticali mladih, pa su finansijski podržana sedam projekata koja su ispunjavala propisane uslove.⁹⁰

Konačno, i 2017. je raspisan Konkurs pod istim uslovima kao i prethodne dvije godine.⁹¹ Kako je u obrazloženju odluke za tu godinu navedeno, podržane su sve NVO koje su dostavile blagovremenu i urednu dokumentaciju, a ni ove godine nijesu predloženi projekti koji bi se ticali mladih.⁹²

Raspoloživi iznos sredstava za raspodjelu po konkursima je bio 8.000 eura i nijesu bila propisana ograničenja u pogledu minimalnog i maksimalnog iznosa za finansiranje.

Tabelarni prikaz budžetskih izdvajanja:

God.	Ukupni budžet	Ukupna sredstva za NVO	Sredstva za finansiranje aktivnosti usmjerenih ka mladima/za mlade
2017	3.827.500,00	8.000	/
2016	3.632.500,00	8.000	/
2015	2.803.697,52	8.000	/

Napomena: Kako je već navedeno, sprovedene aktivnosti su finansirane sa drugih budžetskih pozicija, a ne iz fonda koji je namjenjen za raspodjelu NVO-ima.

88 Konkurs za raspodjelu sredstava za projekte nevladinim organizacijama za 2015. godinu, broj 032-006/15-05-1675/1 od 7.9.2015. godine.

89 Odluka o raspodjeli sredstava za projekte nevladinim organizacijama u 2015. br. 01-813 od 5.11.2015 godine. Finansirani su projekti: „Monografija Piva i Pivljani-dio priroda i prirodne vrijednosti“; NVO Udruženje Pivljana u Podgorici, „Očuvanje tradicije i kulturnog nasleđa Pive“, NVO Guslarsko društvo „Lazar Sočica“, „Njegovanje i očuvanje revolucionarnih tradicija“, NVO Udruženje rezervnih vojnih starješina iz Plužina, „Nabavka opreme za članove NVO“, NVO Ljubitelji skijanja, „Eko-turistička valorizacija Plužina i regionalnog parka Piva“, NVO Društvo mladih ekologa iz Nikšića, „Popravka doma u Nikovićima“, NVO Gornje crkvice i „Integrisana usluga kućne njege starih“, NVO Evivia Piva.

90 Kao i 2015. godine podržani su: „Očuvanje tradicije i kulturnog nasleđa Pive“, NVO Guslarsko društvo „Lazar Sočica“, „Njegovanje i očuvanje revolucionarnih tradicija“, NVO Udruženje rezervnih vojnih starješina iz Plužina, „Nabavka opreme za školu skijanja“, NVO Ljubitelji skijanja. „Unapređenje pčelarstva u Pivi“, NVO Pčelarsko društvo „Piva“, „Popravka doma u Nikovićima“, NVO Gornje Crkvice, „Eko-turistička valorizacija Plužina i regionalnog parka Piva“, NVO Društvo mladih ekologa, „monografija Piva i Pivljani – dio lov i ribolov“, NVO Udruženje Pivljana u Podgorici.

91 Konkurs za raspodjelu sredstava za projekte nevladinim organizacijama za 2017. godinu, broj 032-01-862 od 6.9.2017. godine.

92 Odluka o raspodjeli sredstava za projekte nevladinim organizacijama u 2017. br. 01-1229 od 5.12.2017 godine. Finansirani su projekti: „Nabavka opreme za članove NVO“, NVO Ljubitelji skijanja, „Očuvanje tradicije i kulturnog nasleđa Pive“, NVO Guslarsko društvo „Lazar Sočica“, „Popravka doma u Nikovićima III faza“, NVO Gornje crkvice, „SOS inicijativa za suzbijanje nasilja u porodici u Plužinama“, NVO SOS telefon za žene i djecu žrtve nasilja, „Njegovanje i očuvanje revolucionarnih tradicija“, NVO Udruženje rezervnih vojnih starješina iz Plužina, „Organizacija i odlazak na DDK“, NVO Udruženje dobrovoljnih davalaca krvi Piva.

3.10. Glavni grad Podgorica

U okviru Glavnog grada Podgorice Sekretarijat za rad, mlade i socijalno staranje (Sekretarijat) vrši poslove uprave koji se, između ostaloga, odnose na: pripremu lokalne strategije za mlade na osnovu prethodno utvrđenih stvarnih potreba mladih; pripremu godišnjeg plana ostvarivanja lokalne strategije za mlade; pripremu propisa o osnivanju lokalnog savjeta za mlade sa ciljem podsticanja i unapređenja razvoja omladinske politike, praćenja i evaluacije lokalne strategije za mlade i jačanja saradnje i unapređenja položaja mladih u Glavnom gradu; organizovanje posebne organizacione jedinice (Kancelarije za mlade) radi koordinacije, planiranja i sprovođenja omladinske politike, lokalne strategije za mlade Glavnog grada i saradnje sa ostalim subjektima omladinske politike; saradnju sa nadležnim organom uprave Glavnog grada i nadležnim organima državne uprave radi obezbjeđivanja uslova (prostornih i drugih) za osnivanje omladinskih klubova, omladinskih centara, neformalnih grupa, info centara i sl; stvaranje uslova za rad saveza u koje se udružuju omladinske organizacije na lokalnom nivou; istraživanje i redovno praćenje potreba i položaja mladih u Glavnom gradu u skladu sa zakonom; obezbjeđivanje potpunih i pravovremenih informacija mladima o sprovođenju omladinske politike i njihovo objavljivanje na internet stranici Glavnog grada i društvenim mrežama i pripremu izvještaja i informacija o realizaciji omladinske politike.⁹³ **Budžetom Glavnog grada su u vrlo malom iznosu planirana sredstva čija direktna namjena bi bila sprovođenje omladinske politike.**

Ilustracije radi, budžet Sekretarijata za rad, mlade i socijalno staranje za 2018. godinu u iznosu od 2.120.210 eura, organizovan je na sljedeći način: bruto zarade i doprinosi na teret poslodavca 464.680 eura, ostala lična primanja 16.530 eura, rashodi za materijal 10.700 eura, rashodi za usluge 595.000 eura, renta 10.000 eura, subvencije 130.000 eura, ostali izdaci 1.800 eura, transferi institucijama pojedincima, nevladinim organizacijama i javnom sektoru 786.000 eura, kapitalni izdaci 5.500 eura i pozajmice i krediti pojedincima 100.000 eura.

Kancelarija za mlade raspolaže sa vrlo ograničenim fondom (o čemu odlučuje Sekretarijat finansija) koji se ne koristi na dovoljno transparentan način. Tako je, primjera radi 2017. godine raspolagala sa fondom od 5.000 eura od kojih je utrošeno 4.000 i to na način što je odlučivano po pojedinačnim zahtjevima koje su NVO upućivale Kancelariji, a u vezi sa aktivnostima koje su bile namijenjene mladima. Preostalih 1.000 eura nije utrošeno jer nije bilo zahtjeva. I na ovom primjeru se zaključuje da je neophodno postojeća sredstva javno oglasiti, kako bi svi zainteresovani bili upoznati sa mogućnošću finansiranja, a onda na transparentan način izvršiti raspodjelu onima čije aktivnosti budu ocijenjene kao najkorisnije i najsvrsishodnije u pravcu sprovođenja omladinske politike.

U martu 2016. godine rješenjem je obrazovan Savjet za pitanja mladih Glavnog grada, radi zastupanja prava, potreba i interesa mladih, podnošenja inicijativa u vezi sa zakonima, ili drugim propisima koji se odnose na položaj i prava mladih, davanja primjedbi, prijedloga ili sugestija na nacrt opšteg akta ili razvojnog plana koji su od interesa za mlade, podnošenja inicijativa, ili prijedloga nadležnim organima i službama za rješavanje određenih pitanja od interesa za mlade, davanja preporuka u vezi sa primjenom zakona i drugih propisa od interesa za mlade. **Ovaj Savjet se do kraja dvogodišnjeg mandata ni jednom nije sastao**, odnosno “za ove dvije godine postojanja nijedan član Savjeta se nije interesovao za rad Savjeta, niti je pokretao inicijative o temama iz nadležnosti Savjeta.”⁹⁴ Dakle, kako je u Glavnom gradu i primjećeno, **Savjet nije pokazao čak ni interesovanje za bavljenje pitanjima iz svog mandata.**

93 Više informacija dostupno na sajtu Glavnog grada: <http://podgorica.me/sekretarijat-za-rad-mlade-i-socijalno-staranje/>.

94 “Rješenjem o obrazovanju Savjeta za pitanja mladih Glavnog grada, koji je lokalni parlament donio u martu 2016. godine, imenovano je devet predstavnika pozicije i opozicije, od kojih je njih pet iz redova odbornika Skupštine Glavnog grada.”, Savjet za pitanja mladih Glavnog grada ne interesuju problem mladih, portal Vijesti, 20.2.2018, dostupan na: <http://www.vijesti.me/vijesti/savjet-za-pitanja-mladih-glavnog-grada-ne-interesuju-problem-mladih-976686>.

U Strateškom planu razvoja Glavnog grada – Podgorice 2012-2017, u okviru jednog od prioriteta *Stvaranje uslova za rad i kvalitetan život građana*, u okviru mjere *Povećanje stope zaposlenosti*, kao jedna od projektnih aktivnosti navedena je *Izrada Lokalnog plana akcije za mlade i osnivanje Centra za mlade*. Kao rok za osnivanja Centra za mlade naveden je I kvartal 2013. dok je izrada Lokalnog plana akcije za mlade planirana do I kvartala 2014. godine.⁹⁵ Centar za mlade (odnosno Omladinski centar) je otvoren tek 2017. godine (detaljnije u nastavku), dok je Plan akcije za mlade Glavnog grada (2014-2019) usvojen kako je i planirano.

Iako je Programom rada Skupštine Glavnog grada – Podgorice za 2018. godinu planirana izrada **Izveštaja o realizaciji Plana akcije za mlade Glavnog grada (2014-2019) u 2017. godini**, odnosno: “utvrđeno je da će Glavni grad uspostaviti monitoring zasnovan na prikupljanju relevantnih informacija za svaku aktivnost pojedinačno u odnosu na realizaciju ciljeva, odnosno mjera i aktivnosti i indikatore procesa i da će obrazovati radnu grupu koja će pravovremeno prikupljati podatke o realizaciji projekata i ostvarenim efektima i sačinjavati godišnje izvještaje o realizaciji akcionih planova, koje će dostavljati Skupštini Glavnog grada na usvajanje”, **do III kvartala 2018. godine, ne postoje javno dostupne informacije da je evaluacija sprovođenja Plana urađena kako je i planirano.**⁹⁶, i prema najavama biće objavljen u IV kvartalu 2018. godine. Posljednji izvještaj o realizaciji plana je objavljen 2016. godine.

Predstavnici Glavnog grada su najavili izradu lokalnih strateških dokumenata koji će biti osnova za **preduzimanje većeg broja aktivnosti i izdvajanje većih budžetskih sredstava za mlade.**⁹⁷ Na sastanku je ukazano i da je uočena nepovezanost sprovođenja omladinske politike na nacionalnom i lokalnom nivou, kao i da sve aktivnosti treba planirati realno, odnosno u skladu sa raspoloživim finansijskim sredstvima. Konačno, ukazano je i na potrebu da se, prilikom planiranja konkretnih aktivnosti, prethodno ispituju kapaciteti institucija koje bi bile zadužene za njihovo sprovođenje pri čemu se misli i na ljudske i na finansijske kapacitete.

Zaključuje se da Sekretarijat u analiziranom periodu nije suštinski postupao u skladu sa ulogom pokretača i koordinatora sprovođenja omladinske politike na nivou Glavnog grada, odnosno da nije ispunio obavezu transparentnog rada, tj. obezbjeđivanja potpunih i pravovremenih informacija mladima o sprovođenju omladinske politike i njihovo objavljivanje na internet stranici Glavnog grada i društvenim mrežama i pripremu izvještaja i informacija o realizaciji omladinske politike.

Iako se, prema javno dostupnim podacima, može zaključiti da je Glavni grad u analiziranom periodu stipendirao određeni broj učenika i studenata, **nijesu dostupni podaci o objavljenim konkursima odnosno uslovima pod kojima se stipendije odobravaju, što takođe govori o nedovoljnoj transparentnosti Sekretarijata.**

Omladinski centar⁹⁸ u Podgorici je otvoren 10. februara 2017. godine. Ministarstvo sporta, u saradnji sa Glavnim gradom i Sistemom Ujedinjenih nacija, otvorilo je prvi Omladinski centar u Podgorici. Omladinski centar je prije svega servis za mlade. Prilagođen je svim mladima i predstavlja multifunkcionalni prostor u kome mladi stiču nova saznanja, predstavljaju produkte svog rada i realizuju različite aktivnosti. Centar se i u praksi pokazao kao mjesto za okupljanje mladih, kreativno izražavanje i promociju njihovog stvaralaštva, pristup informacijama, ali i mjesto za različite događaje,

⁹⁵ Strateški plan razvoja Glavnog grada-Podgorice 2012-2017, 26. decembar 2012. godine, Podgorica.

⁹⁶ Programom rada Skupštine Glavnog grada – Podgorice za 2018. godinu, usvojen na 24. sjednici održanoj 21. decembra 2017. godine.

⁹⁷ Sastanak sa Vladimirom Pavićević, pomoćnikom sekretara u Sekretarijatu za rad, mlade i socijalno staranje Podgorica i Jasnom Rakočević, višom savjetnicom III za poslove koordinacije i realizacije projekata u Kancelariji za mlade, 25.4.2018. godine.

⁹⁸ „Jedna od najočiglednijih razlika između omladinskog centra i omladinskog kluba, prema definiciji Savjeta Evrope (SE), ogleda se u postojanju smještajnih kapaciteta u omladinskim centrima koje prvenstveno koriste učesnici višednevnih aktivnosti centra (treninzi, razmjene, konferencije). Ako se izuzmu smještajni kapaciteti, po definiciji SE, „osnovna misija centra je da služi omladinskom sektoru i mladima, da promoviše saradnju s omladinskim sektorom, te da ima jasan mandat dat od strane javnih vlasti i svoje zaposlene koji pomažu u sprovođenju edukativnih aktivnosti“. Stoga, po ovoj definiciji, razliku između centra i kluba čini i mandat koji javne vlasti daju centru.” Smjernice za otvaranje i vođenje omladinskih klubova i omladinskih centara, Ajša Hadžibegović Bojana Bulatović, Ministarstvo sporta, str. 9.

promocije, tribine, radionice, izložbe, performanse i druge aktivnosti koje kreiraju sami mladi kako je i prvobitno planirano.⁹⁹

Unija srednjoškolaca Crne Gore će, zahvaljujući projektu koji je finansiran od strane Ministarstva sporta Crne Gore, do kraja 2018. godine koordinirati radom Omladinskog centra. Projektom su omogućena i sredstva za održavanje prostora, kao i nadoknada za rad koordinatora. Centar radi svim radnim danima u periodu od 10h do 20h što se u praksi ispostavilo dovoljnim. Dnevni radom centra koordinira član Unije u skladu sa prethodno utvrđenim rasporedom. Prethodno, Vlada Crne Gore je na sjednici 1. avgusta 2013. godine zaključkom ustupila prostor za ovu namjenu. Centar bilježi između 1.000 i 2.000 posjeta mjesečno (posjete se smanjuju tokom ljetnje pauze, a pojačavaju tokom školske odnosno studijske godine).¹⁰⁰ **Izostala je bilo kakva saradnja Omladinskog centra sa Kancelarijom za mlade u smislu planiranja ili sprovođenja zajedničkih aktivnosti uprkos rezultatima koje je Centar već ostvario uključujući i vrlo stabilnu bazu mladih koji redovno posjećuju Centar.**

Prema informacijama dobijenim od nekoliko mladih koji su redovni posjetioci Centra i koji su bili raspoloženi za razgovor mladi u Podgorici nijesu upoznati sa postojanjem i mandatom Kancelarije za mlade. U tom smislu neophodno je ne samo povećati transparentnost rada Kancelarije za mlade već preduzeti korake kako bi Kancelarija iskoristila postojeću mrežu omladinskih organizacija kako bi suštinski doprla do mladih i efikasno sprovedila mjere iz oblasti omladinske politike na nivou Glavnog grada u skladu sa svojim mandatom. **Kao jedan od modaliteta se predlaže informisanje postojećih volonterskih, debatnih i drugih klubova koji već postoje u srednjim školama, povezivanje sa Omladinskim centrom i obavezno predstavljanje i animiranje mladih posredstvom društvenih mreža. Takođe, predlaže se i održavanje tzv. informativnih sesija ili dana otvorenih vrata na kojem bi mladi imali priliku da iznesu svoje mišljenje i u direktnoj komunikaciji ukažu na probleme koji ih opterećuju. Iskazana je i potreba da se u budućem periodu razmisli o otvaranju još najmanje jednog kluba na teritoriji Podgorice, imajući u vidu da se ova populacija povećava u skladu sa uočenim trendom doseljavanja stanovništva iz drugih dijelova Crne Gore u Podgoricu.**

Raspodjela sredstava NVO-a

U februaru 2015. objavljen je XIX Javni konkurs za raspodjelu sredstava za projekte nevladinim organizacijama za 2015. godinu. Konkursom je predviđeno da ukupan iznos sredstava predviđenih Budžetom Glavnog grada za ovu namjenu iznosi 35.000,00 eura. Dalje, prema konkursu sredstva za finansiranje projekta nevladine organizacije dodjeljuju se u procentu koji ne može biti manji od 80% iznosa predviđenog budžetom projekta, a projekat se može finansirati najviše do 20% ukupnih sredstava predviđenih Budžetom Glavnog grada za finansiranje projekata nevladinih organizacija za 2015. godinu. **Odluka o raspodjeli sredstava za 2015. godinu nije javno dostupna što takođe ukazuje na nedostatak transparentnosti.** Na osnovu saopštenja koji je Glavni grad dao ovim povodom nije moguće zaključiti koliko projekata je podržano, dok je navedeno da je 12 projekata odbijeno, jer je ukupan iznos u budžetu projekata koji su navedene NVO tražile od Glavnog grada za realizaciju projekata prelazio maksimalan iznos sredstava utvrđen Odlukom i tekstom XIX Javnog konkursa. Između ostalih, odbijeni su projekti: „Maloljetnička delinkvencija“ (NVO „Hrabro srce“) i „Rehabilitacija mladih koji su iskusili teškoće u mentalnom zdravlju“ (NVO Centar za mlade – Proactive).

Naredne, 2016. godine Konkursom je oglašena raspodjela 40.000 eura. **Na sajtu nema javno dostupnog niti teksta Konkursa niti Odluke,** dok se na osnovu jednog od objavljenih saopštenja ovim povodom može zaključiti da je na konkurs podnijeto 97 zahtjeva za finansiranje projekata od čega su 96 zahtjeva podnijeta blagovremeno, dok je jedan zahtjev podnijet neblagovremeno, nakon isteka roka utvrđenog Javnim konkursom.

Konačno, na sajtu Glavnog grada nema dostupnih podataka za 2017. godinu.

⁹⁹ Detaljnije vidjeti na sajtu Ministarstva sporta: http://www.ms.gov.me/ministarstvo/direktorat_za_mlade/169823/Omladinska-politika-na-nacionalnom-nivou.html.

¹⁰⁰ Informacije dobijene od Marka Milikića, jednog od koordinatora Omladinskog centra. Razgovor obavljen 19.9.2018. godine.

U NVO Forum MNE (Glavni grad podržao sa 300 eura odlazak 40 djece iz gimnazije Slobodan Škerović u Švajcarsku 2017. godine) su naveli da se generalno može zaključiti da se novac na lokalnim konkursima dodjeljuje bez jasno definisanih kriterijuma, **da procedure nijesu transparentne, da među oblastima koje su definisane kao prioritetne nema mladih tj podrške omladinskoj politici ili se ova pitanja nalaze u okviru nekih drugih oblasti kao što su mladi i obrazovanje, mladi i kultura i sl.** U smislu zainteresovanosti samih mladih za aktivno učešće u sprovođenju omladinskih politika, još jednom je naglašena važnost informativnih kampanja posebno u sjevernoj regiji Crne Gore.

Tabelarni prikaz budžetskih izdvajanja:

God.	Ukupni budžet	Ukupna sredstva za NVO	Sredstva za finansiranje aktivnosti usmjerenih ka mladima/za mlade
2017	44.365.700,00	Nema podataka	Nema preciznih podataka.
2016	55.266.500,00	40.000	Nema preciznih podataka.
2015	49.706.698,67	35.000	Nema preciznih podataka.

Napomena: Ranije u tekstu je predstavljen doprinos Glavnog grada, ali se po svemu može zaključiti da to nijesu jedina izdavavanja koja je Glavni grad uložio u sprovođenje omladinske politike. Nažalost, konačne podatke nije moguće izvesti usljed nedostatka preciznih informacija.

3.11. Opština Šavnik

Statutom Opštine Šavnik, propisano je da Opština stvara uslove za unapređivanje sporta i fizičke kulture, rekreaciju djece, omladine i odraslih, tako što: donosi programe za sport i rekreaciju i izgrađuje objekte za sport, fizičku kulturu i rekreaciju.¹⁰¹ Kako je već par puta naglašeno, statutarne nadležnosti ne odgovaraju u potpunosti potrebama vođenja omladinske politike na lokalnom nivou.

U budžetu Opštine Šavnik ne postoje sredstva koja su posebnom budžetskom pozicijom opredijeljena za realizaciju aktivnosti iz oblasti omladinske politike, niti je omladinska politika prepoznata kao jedan od prioriteta Strateškim planom razvoja opštine Šavnik 2012-2017.¹⁰²

Sa tim u vezi, ne postoji Kancelarija za mlade, niti su uspostavljeni Savjet mladih i Omladinski klub. Iako je, u okviru projekta *Da zaživi selo*, još 2011. godine izrađen Akcioni plan za mlade za 2011-2012 godinu, on nikada nije usvojen u Skupštini Opštine. Ne postoji javno dostupno obrazloženje zašto se odustalo od navedenog Akcionog plana.

Prema informacijama dobijenim na sastanku sa Vladimirom Lazarevićem, višim savjetnikom za obrazovanje, kulturu i sport, socijalnu i dječju zaštitu, rodnu ravnopravnost, saradnju sa NVO i građanima, uglavnom su finansijski pomognuti sportski klubovi koji u svom sastavu imaju i mlade.¹⁰³ Tokom 2015. godine, iz tekuće budžetske rezerve je izdvojeno: 500 eura za Košarkaški klub Trebjesa, 350 eura za SRD Javorak i 200 eura za Klub malog fudbala. Tokom 2016. godine, na opisani način je, iz tekuće budžetske rezerve izdvojeno 100 eura za Powerlifting klub Gradac, 200 eura za NVO Sportsko rekreativno društvo Šavnik, 200 eura za Karate klub Onogošt i 50 eura za Košarkaški klub Trebjesa. Konačno, 2017. godine izdvojeno je 200 eura za NU Klub malog fudbala kao i 550 eura za Karate klub Onogošt.

Opština Šavnik je u navedenom periodu (2015-2017) stipendirala studente koji su ostvarili prosječnu ocjenu studiranja 7 do 10 i to u mjesečnim iznosima od po 50€.

Na sastanku je ukazano na problem odliva mladih ljudi iz Šavnika. U tom smislu, primjećeno je da mladi ne pokazuju dovoljno motivacije da učestvuju u aktivnostima koje nijesu vezane za školu. Ipak, neophodno je temeljno preispitati potrebu sprovođenja omladinske politike u ovoj opštini, posebno ako se ima u vidu da su isključivo podržane sportske aktivnosti.

Raspodjela sredstava NVO-a

Opština Šavnik, usljed nedostatka sredstava nije raspisivala konkurse za raspodjelu dijela sredstava nevladinim organizacijama za 2015, 2016. i 2017. godinu. Kako je u odgovoru Opštine Šavnik navedeno, lokalna samouprava pomaže aktivnosti mladih.¹⁰⁴ Dalje je navedeno da, kako u budžetu nema stavke za omladinsku politiku taj vid se zadovoljava kroz podnošenje zahtjeva za finansiranje i sufinansiranje pojedinih akcija od strane omladinskih grupa. Ta sredstva direktno odobrava predsjednik opštine. U periodu od 2015. do 2017. godine na ovaj način je utrošeno 2.350 eura kako je već navedeno.

Zaključuje se da je, po ugledu na druge lokalne samouprave, neophodno da sva raspoloživa sredstva budu raspodijeljena na transparentan način, odnosno na osnovu prethodno objavljenog konkursa u kojem bi se naveli detaljni uslovi finansiranja.

¹⁰¹ Statut opštine Šavnik, čl. 12, st. 1, t. 10.

¹⁰² Strateški plan razvoja opštine Šavnik 2012-2017 od 9.7.2012. godine. Plan dostupan na: <http://www.savnik.me/index.php?page=opshti-akti>.

¹⁰³ Sastanak održan 30.8. u Opštini Šavnik.

¹⁰⁴ Odgovor Sekretarijata lokalne uprave br. 03-031-1196/1 od 26.4.2018. godine

Tabelarni prikaz budžetskih izdvajanja:

God.	Ukupni budžet	Ukupna sredstva za NVO	Sredstva za finansiranje aktivnosti usmjerenih ka mladima/ za mlade
2017	1.483.100,00	/	750 eura
2016	1.232.800,00	/	550 eura
2015	1.052.000,00	/	1.050 eura

3.12. Opština Tivat

Sekretarijat za mlade, sport i socijalna pitanja (Sekretarijat), između ostaloga, u okviru svoje nadležnosti vrši poslove koje se odnose na: staranje o unapređenju života mladih, učestvovanje u donošenju i realizaciji lokalnih akcionih planova i drugih dokumenata koji se odnose na oblasti koje se tiču mladih i njihovom učešću u lokalnoj zajednici; podsticanje i praćenje programa omladinskih organizacija, poslove koji se odnose na organizaciju manifestacija mladih, obavljanje aktivnosti u vezi kreativnog korišćenja slobodnog vremena djece i omladine, podsticanje i davanje podrške projektima koji su usmjereni na vannastavne aktivnosti djece i omladine (kampovi, likovne kolonije, takmičenja).¹⁰⁵

U okviru Sekretarijata funkcionije Kancelarija za prevenciju bolesti zavisnosti i pitanja mladih. U dopisu Sekretarijata navodi se da je „Skupština Opštine Tivat 28.12.2012. godine usvojila Lokalni plan akcije za mlade za period 2012-2017. Predviđeni budžet na godišnjem nivou iznosio je 10,000 eura mada je taj iznos bio i znatno viši jer je saradnja bila i sa drugim Sekretarijatima i drugim institucijama koji su svoja sredstva takođe opredjeljivali za planirane aktivnosti, a ciljna grupa su bili mladi.“¹⁰⁶ Dalje se navodi da je, u skladu sa navedenim Akcionim planom, **oformljen prvi Omladinski klub u Tivtu** koji „obezbeđuje mladima mogućnost za aktivno učešće na svim poljima od kulture, formalnog i neformalnog obrazovanja do informisanja i savjetovanja mladih, pokrivajući sve one teme koje su ključne za pravilan razvoj u adolescenciji od zdravih stilova života, bezbjednosti mladih, ljudskih prava i zapošljavanja“.¹⁰⁷

Kako je iste godine (2012.) usvojen Lokani plan akcije za mlade, Strateški plan opštine Tivat 2012-2016 se nije posebno bavio mladima osim u kontekstu povećanja zapošljavanja mladih sa posebnim akcentom na sezonskim poslovima.

Nakon uspostavljanja Omladinskog kluba, Skupština Opštine Tivat je 14.3.2017. usvojila **Odluku o sprovođenju omladinske politike na lokalnom nivou na osnovu koje su finansirane sve aktivnosti iz plana i programa Omladinskog kluba Tivat** i njegov rad u iznosu od 9.501,38 eura, dok je za cijelu 2017. godinu sa aktivnostima Sekretarijata kao i dobijenim projektom „Uspostavljanje mreže omladinskih klubova u Crnoj Gori“ od strane Ministarstva sporta direktno utrošeno oko 18.000 eura.

U oktobru 2017. godine Skupština Opštine Tivat je usvojila prvu opštinsku Strategiju za mlade 2017-2021 koja sadrži Akcioni plan prema kome će se finansirati aktivnosti za mlade do 2021. godine.¹⁰⁸ U vezi sa tim, prije usvajanja Strategije, predsjednica Opštine Tivat donijela je program Javnih rasprava o predlogu opštinske Strategije i tako svim zainteresovanim stranama (naročito mladima) omogućila uvid u nacrt Strategije i davanje sugestija i primjedbi u cilju kvalitetnije izrade Strategije.¹⁰⁹ U radnoj grupi za izradu Strategije bile su uključene relevantne institucije koje se bave i rade sa mladima (Opština Tivat, škola, druge lokalne institucije i NVO sektor) i mlade osobe, članovi/ice Omladinskog kluba Tivat što predstavlja dobar primjer saradnje i uključenosti svih zainteresovanih strana.

Na sastanku sa predstavnikom Sekretarijata navedeno je da je Omladinski klub Tivat oformljen 12. avgusta 2014. godine (na Svjetski dan mladih).¹¹⁰ **Omladinski klub je oformljen kao nevladino udruženje, pa se tako na Javnim konkursima za dodjelu sredstava nevladinim organizacijama sva sredstva dodijele Omladinskom klubu kao jedinom nevladinom udruženju koje se direktno bavi mladima na teritoriji Opštine.** Dalje smo informisani da je Klub otvoren svakog radnog dana u

105 Cjelokupan spisak nadležnosti Sekretarijata dostupan je na: http://opstinativat.com/index.php?option=com_content&view=article&id=2762:opis-poslova-sekretarijat-za-mlade-sport-i-socijalna-pitanja&catid=9&Itemid=101&lang=me.

106 Dopis Sekretarijata za mlade, sport i socijalna pitanja br. 1702-560-77/1 od 3.5.2018. godine.

107 Isto.

108 Opštinska Strategija za mlade 2017-2021, Strategija dostupna na: http://opstinativat.com/cg/images/stories/2017_vijesti/Avgust%202017/Predlog%20Opštinske%20Strategije%20PDF.pdf

109 Više informacija dostupno na: <http://radiotivat.com/javne-rasprave-o-strategiji-za-mlade-2017-2021/2017/08/>.

110 Sastanak sa samostalnim savjetnikom za pitanja mladih Dejanom Krunic, održan 20.9.2018. godine.

popodnevnim terminima¹¹¹ (ali ne i vikendom) i da se Klubu organizuju razne obrazovno-kreativne radionice na temu poput „Zdravi stilovi života“, „Prevenција vršnjačkog nasilja“ i „Stvarajmo umjetnost!“, kao i slobodne aktivnosti kao što su muzički termini, filmskop, stoni tenis, društvene igre itd.¹¹² Zaključeno je da se u ljetnjem periodu (julu i dijelom u avgustu) u Klubu ne realizuju aktivnosti jer su mladi u tom periodu radno angažovani. Informisani smo da je Opština Tivat od februara 2018. godine ustupila opštinski prostor Omladinskom klubu - tzv. atomsko sklonište. U istom prostoru je opremljena i soba u kojoj se organizuju razne muzičke radionice – tzv. gluva soba. Dodatno, istaknuta je saradnja između Opštine i Policije i Doma zdravlja, u vidu besplatnih radionica na temu vršnjačko nasilje, zloupotreba droga itd.

Važno je napomenuti da su Sekretarijat za mlade, sport i socijalna pitanja i lokalna Kancelarija za prevenciju bolesti zavisnosti u aprilu 2018. godine otvorili još jednu Kancelariju za prevenciju bolesti zavisnosti u Osnovnoj školi „Drago Milović“. Radno vrijeme Kancelarije je od ponedjeljka do četvrtka u periodu od 10h do 13h, a u njoj radi specijalni pedagog koji je 20 godina radio na Klinici za prevenciju bolesti zavisnosti u Beogradu.¹¹³

Konačno, kako je gore navedeno, Opština Tivat pored aktivnosti iz plana i programa Omladinskog kluba finansira i druge aktivnosti Sekretarijata. Tako je u organizaciji Sekretarijata, Omladinskog kluba i u saradnji sa internacionalnom Knightsbridge School Montenegro, 8.6.2017. godine pripremljena i odigrana predstava „Kosti nema, a kosti lomim“ koja je dio projekta „Stop govoru mržnje“. Dramske radionice su vodile vršnjačke edukatorke, scenario su napisali mladi na temelju refleksija učesnika/ca radionica, dok je za režiju bila odgovorna stručna saradnica Omladinskog kluba.¹¹⁴ Pored ovih dramskih aktivnosti, Sekretarijat je u periodu 2015-2017 realizovao i sledeće aktivnosti: sajam razmjene korišćenih školskih knjiga pod nazivom „Knjiga za knjigu“; omladinski rock koncert¹¹⁵; likovna radionica „April - mjesec zdravlja“; turnir u malom fudbalu; omladinske igre itd.

S druge strane, na sastanku sa predstavnicom Omladinskog kluba¹¹⁶ informisani smo da je Plan aktivnosti dosta fleksibilan i da se ono prilagođava prilikama mladih (naročito termini radionica). Dodala je da u okviru Omladinskog kluba egzistira i debatni klub SMŠ „Mladost“ koristeći resurse kluba za praksu, a doprinoseći programskim aktivnostima kluba kroz otvorene debate, na kojima mladi ljudi imaju prilike da promišljaju različite aktuelne teme i jačaju svoje retoričke vještine. Takođe, informisani smo da vršnjačku edukaciju sprovode obučeni vršnjački edukatori/ke što, bez sumnje, dodatno motiviše mlade za učešće na ovim radionicama. Istaknut je i značajan broj volontera. Omladinski klub od 2016. godine objavljuje bilten „Mladi za mlade“ kako bi predstavili i približili aktivnosti koje su se u Klubu realizovale u toku prethodne godine, kao rezultat zajedničkog rada Sekretarijata, Kluba i mladih.¹¹⁷ Opština je u navedenom periodu (2015-2017) stipendirala studente koji su ostvarili prosječnu ocjenu studiranja 9 do 10 u mjesečnim iznosima od po 50 eura.

Raspodjela sredstava NVO-a

Opština Tivat je 2015. raspisala Javni konkurs za raspodjelu sredstava za projekte nevladinim organizacijama za 2015. godinu. Konkursom je propisano da se će podržati projekti koji se realizuju ili pretežno realizuju na teritoriji Opštine Tivat i koji, između ostaloga, prvenstveno „pomažu rješavanju problema djece, omladine, žena, nezaposlenih, izbjeglica, invalida i starih osoba“. Konkursom nije precizirano koliki ukupni fond sredstava će biti raspodijeljen niti koji je minimalni odnosno maksimalni

111 Ponedjeljkom od 17h do 18h, utorkom od 18h do 19h, srijedom od 17h do 18:30h, četvrtkom od 17h do 19h i petkom od 17h do 20h.

112 Više informacija je dostupno na: <http://www.oktivat.com/about.php>.

113 Više informacija je dostupno na: <http://radiotivat.com/u-osdrago-milovic-otvorena-kancelarija-za-prevenciju-bolesti-zavisnosti/2018/04/>.

114 Više informacija je dostupno na: http://opstinativat.com/index.php?option=com_content&view=article&id=3473:kosti-nema-a-kosti-lomi-i-u-kotoru&catid=90&Itemid=101&lang=me.

115 Više informacija je dostupno na: <http://radiotivat.com/uspjesan-omladinski-koncert/2018/06/>.

116 Sastanak sa nedavno izabranom programskom koordinatoricom Omladinskog Kluba Tivat (koja je i pedagog u srednjoj mješovitoj školi „Mladost“) Snežanom Kršikapa, održan 20.9.2018. godine.

117 Bilteni su dostupni na: <http://www.oktivat.com/about.php>.

iznos sredstava koji može biti dodijeljen.

Dalje, u Odluci o raspodjeli sredstava Budžeta opštine Tivat za 2015. godinu opredijeljenih za projekte nevladinih organizacija navedeno je da je planirana raspodjela ukupno 55.000 eura. Odlukom je raspodijeljeno ukupno 34.100 eura, dok je navedeno da će se po II Konkursom raspodijeliti sredstva u iznosu od 20.900 eura. **Ovom prilikom podržani su projekti koji se odnose na mlade sa po 1.000 eura i to: „Promocija omladinske politike i jačanje kapaciteta mladih za omladinski aktivizam“, NVO Kreativni centar Tivat, „Prevenција zavisnosti od mobilnih telefona kod srednjoškolske omladine“, NVO Alternativni kreativni centar „Pravi put-2006“ Tivat, kao i „Pričajmo o tome“, NVO Mladi i zdravlje.** Na II sprovedenom Konkursu nije bilo prijavljenih projekata koji bi se bavili odnosno odnosili na mlade.

Pod istim uslovima sljedeće godine je podijeljeno 55.000 eura i to 31.810 po I Konkursu i 23.190 po II Konkursu. Projekat „Lažni biseri“ NVO Mladi i zdravlje je odbijen na I Konkursu uz obrazloženje da je jedan od 3 najslabije ocijenjena projekta, odnosno sa niskom prosječnom ocjenom. Uz isto obrazloženje, navedeni projekat je odbijen i na II Konkursu. Te godine nije bilo više prijavljenih projekata koju su se odnosili na mlade.

Konačno, 2017. godine je raspodijeljeno ukupno 60.000 eura i to na dva konkursa na kojima nije bilo prijavljenih projekta koji bi se odnosili na mlade kao na ciljnu grupu.

Tabelarni prikaz budžetskih izdvajanja:

God.	Ukupni budžet	Ukupna sredstva za NVO	Sredstva za finansiranje aktivnosti usmjerenih ka mladima/za mlade
2017	18.742.000,00	60.000	18.000 eura - Skupština Opštine Tivat je 14.3.2017. usvojila Odluku o sprovođenju omladinske politike na lokalnom nivou na osnovu koje su finansirane sve aktivnosti iz plana i programa Omladinskog kluba Tivat i njegov rad u iznosu od 9.501,38 eura, dok je za cijelu 2017. godinu sa aktivnostima Sekretarijata kao i dobijenim projektom „Uspostavljanje mreže omladinskih klubova u Crnoj Gori“ od strane Ministarstva sporta direktno utrošeno oko 18.000 eura.
2016	18.277.490,00	55.000	10.000 eura za rad Omladinskog kluba.
2015	14.807.500,00	34.100	14.000 eura – 10.000 eura za rad Omladinskog kluba + po 1.000 eura za četiri projekta koji se odnose na mlade sa i to: „Promocija omladinske politike i jačanje kapaciteta mladih za omladinski aktivizam“, NVO Kreativni centar Tivat, „Prevenција zavisnosti od mobilnih telefona kod srednjoškolske omladine“, NVO Alternativni kreativni centar „Pravi put-2006“ Tivat, kao i „Pričajmo o tome“, NVO Mladi i zdravlje.

4. ZAKLJUČCI I PREPORUKE

Napomena: Zaključci su dati kumulativno, bez navođenja pojedinačnih lokalnih samouprava, imajući u vidu da su podaci za svaku od analiziranih 12 opština dati u nastavku izvještaja. Međutim, već na ovom mjestu je potrebno izdvojiti sprovođenje omladinske politike u opštini Tivat, koja u odnosu na sve posmatrane elemente, može poslužiti kao primjer dobre prakse u kontinuiranom preduzimanju mjera i aktivnosti za poboljšanje položaja mladih, njihovog ličnog i društvenog razvoja i uključivanja u društvene tokove.

Zaključci

- » Generalno se može zaključiti da lokalne samouprave ne izdvajaju dovoljno sredstava za sprovođenje omladinskih politika na lokalnom nivou. Ovo se jednim dijelom ogleda kroz činjenicu da aktivnosti predviđene Opštinskom strategijom za mlade, odnosno drugim strateškim dokumentima, nijesu uopšte realizovane ili su realizovane sa velikim zakašnjenjem u odnosu na planirani rok. Situacija je gotovo identična i u lokalnim samoupravama koje tokom analiziranog perioda nijesu imale usvojena strateška dokumenta. Ovakav odnos lokalnih samouprava je protivan obavezi koja je propisana Zakonom o mladima da “opština iz svog budžeta, donacija, kao i drugih izvora finansira, odnosno sufinansira programe i projekte u oblasti omladinske politike, u skladu sa zakonom, opštinskom strategijom i budžetom opštine” (čl. 31).
- » Primjećeno je da se razlikuje strateški pristup lokalnih samouprava koje su prvenstveno orijentisane da zadrže mlade u lokalnim sredinama u odnosu na one lokalne sredine u koje se mladi doseljavaju (što se odražava na način na koji se raspoloživa sredstva i usmjeravaju) što je neophodno posebno analizirati, odnosno cjelovito sagledati i sistemski pristupiti ovom pitanju.
- » Dalje se primjećuje da uglavnom, i bez obzira na činjenicu da li je lokalna samouprava usvojila strateške dokumente ili nije, izostaje sistemski pristup i kontinuirano sprovođenje omladinskih politika na lokalnom nivou, pa čak i onih aktivnosti čije finansiranje bi se objektivno moglo obezbijediti iz tekućeg budžeta.
- » Kao poseban problem se izdvaja nedostatak preciznih evidencija, odnosno izvještaja na osnovu kojih bi se evaluiralo sprovođenje dospelih aktivnosti iz oblasti omladinske politike i planiralo sprovođenje budućih. Štaviše, po pravilu je primjećeno odsustvo urednog vođenja evidencija tekućih aktivnosti koje sprovodi nadležno tijelo u opštini (npr. nema precizne evidencije koliko je predavanja, odnosno radionica održano, na koje teme i sa kolikim ukupnim brojem učesnika).
- » Lokalne samouprave, iako imaju ili uspostavljene kancelarije za mlade ili ovlašćene službenike koji su, između ostaloga, zaduženi i za sprovođenje omladinske politike, po pravilu nemaju uvid o tome koje sve organizacije i sa kojim ishodom sprovode aktivnosti za mlade i u vezi sa mladima, iako je u pitanju vrlo ograničen broj subjekata koji u ovom smjeru djeluju na nivou teritorije lokalne samouprave (Savjetovalište za mlade, organizacije – klubovi pri srednjim školama, omladinski centar ili omladinski klubovi, NVO-i koji djeluju na lokalnom nivou).
- » Kako od strane lokalne samouprave izostaje koordinacija aktivnosti na lokalnom nivou u praksi dolazi do rizika da se iste ili slične aktivnosti ponavljaju, a što dalje dovodi do zasićenja kod mladih kako je već i primijećeno. Štaviše, dio lokalnih kancelarija za mlade u principu nije ni vidljiv za mlade u lokalnim zajednicama, niti ih mladi percipiraju kao pokretačku snagu za sprovođenje omladinske politike na nivou zajednice.
- » Ovo dalje dovodi do zaključka da se kod lokalnih samouprava generalno uočava formalistički

pristup u kojem su nova tijela uspostavljena u skladu sa zakonskom obavezom (ili postojećim određena nova nadležnost), a u praksi bez suštinskog razumijevanja novih nadležnosti i njihove važnosti, odnosno bez istinskog zalaganja organa lokalne samouprave da njihov rad zaživi u praksi.

- » Formalistički pristup povlači i odsustvo proaktivnosti u vođenju omladinskih politika na lokalnom nivou. Navedeno se najbolje vidi na primjeru već prepoznate nedovoljne informisanosti, odnosno nedovoljne uključenosti mladih. Prepoznati problem posebno dobija na težini u manjim opštinama koje, zahvaljujući upravo svojoj veličini, mogu brže i lakše doprijeti do mladih u svojoj sredini.
- » Jedan od uzroka za generalno odsustvo proaktivnosti se može pronaći i u činjenici da određeni broj statuta lokalnih samouprava, u skladu sa ranijim naslijeđem, mlade posmatraju skoro pa isključivo kroz prizmu socijalne zaštite. Posljedično, u vezi sa navedenim shvatanjem nadležni opštinski organi i organizuju svoje aktivnosti koje se uglavnom ne mogu smatrati mjerama i aktivnostima omladinske politike u punom smislu, odnosno onako kako je propisano Zakonom o mladima („skup mjera i aktivnosti koje subjekti omladinske politike preduzimaju za poboljšanje položaja mladih, njihovog ličnog i društvenog razvoja i uključivanja u društvene tokove”).
- » Ako navedeno posmatrano u odnosu na odredbe Zakona o mladima, pored toga što je generalno izostala saradnja prilikom sprovođenja omladinske politike, odnosno koordinacija aktivnosti (čl.4) kako je već navedeno, primjećuje se i da je izostalo obezbjeđivanje potpune, tačne, pravovremene, pristupačne i upotrebljive informacije mladima o sprovođenju omladinske politike i objavljivanje na internet stranicama (čl. 27), kao i dosljedno donošenje opštinskih strategija za mlade u svim analiziranim lokalnim samoupravama.
- » Sa druge strane, evidentna je potreba mladih za konkretnim aktivnostima iz oblasti omladinske politike na nivou lokalne zajednice. U tom smislu pravo osvježenje predstavlja uspostavljanje omladinskih klubova u saradnji lokalnih samouprava i Ministarstva sporta, koji su (uz izuzetak jedne opštine) ostvarili svoju punu namjenu i to kako posmatrajući u odnosu na broj korisnika, tako i u pogledu kvaliteta sadržaja koji pružaju.
- » U odnosu na finansiranje još treba imati u vidu da sredstva koja lokalne samouprave godišnje raspodjeljuju NVO-ima nijesu dovoljna da bi, između ostalih, odgovorila i na potrebu sprovođenja omladinskih politika. Naime, konkursima, po pravilu, nije prioritetno predviđeno finansiranje omladinskih politika, već se finansiraju drugi prioriteti kao što su rješavanje problema u oblasti socijalne i dječije zaštite i brige o djeci i mladima, zaštita životne sredine, podrška udruženjima roditelja djece sa invaliditetom itd.
- » Generalno govoreći, mladi, kao i organizacije koje doprinose sprovođenju omladinskih politika nijesu dovoljno informisani o raspoloživim sredstvima predviđenim za raspodjelu NVO-ima, usljed čega je uočeno da na najmanje jednu trećinu sprovedenih konkursa nije ni bilo prijavljenih projekata iz ove oblasti. Naravno, može se govoriti i o nedostatku kapaciteta samih omladinskih organizacija, ali i činjenici da lokalne samouprave nijesu preduzele korake u pravcu njihovog osnaživanja u skladu sa ovlašćenjima i nadležnostima koje imaju.
- » Takođe, u jednom broju sprovedenih konkursa, primjećeno je da se neutrošeni dio sredstava ne oglašava dalje, pa ostaje nejasno da li su preostala sredstva utrošena na finansiranje projekata NVO kako je prvobitno planirano. Isto tako, još uvijek se bilježe primjeri finansiranja NVO-a mimo javnog konkursa, odnosno „po zahtjevu“, - kada se NVO direktno obrati opštini sa zahtjevom za finansiranje neke aktivnosti o čemu nema dostupne dokumentacije niti se takva mogućnost finansiranja prethodno objavi na sajtu opštine.
- » Konačno, u jednom dijelu je neophodno povećati i transparentnost prilikom odlučivanja, odnosno omogućiti da iz obrazloženja odluke bude jasno zašto se komisija opredijelila za finansiranje nekog projekta u odnosu na druge, čime bi se otklonila svaka sumnja u objektivnost sprovedenih konkursa.

Preporuke

- 1.** Unaprijed utvrditi minimalni iznos budžeta lokalne samouprave sa isključivom svrhom finansiranja sprovođenja omladinskih politika (predlaže se iznos od najmanje 0,1% ukupnog budžeta što bi simbolično uticalo na druge stavke u budžetu).
- 2.** Donijeti strateška dokumenta iz oblasti omladinske politike koja će biti zasnovana na prethodno analiziranom stanju i potrebama mladih sa utemeljenim i realno planiranim aktivnostima (u opštinama u kojima nijesu donijeta). Prethodno preispitati stepen ispunjenosti ranije planiranih aktivnosti uz sagledavanje razloga usljed kojih dospjele aktivnosti nijesu realizovane ili su realizovane sa znatnim zakašnjenjem.
- 3.** U opštinama u kojima su strateška dokumenta donijeta, objektivno revidirati postojeće, odnosno važeće strateške planove kako bi bili utemeljeni i sprovodivi u praksi.
- 4.** Preispitati i dosadašnje rezultate i aktivnosti kancelarija za mlade, odnosno drugih nadležnih tijela u lokalnim samoupravama u odnosu na ranije preuzete obaveze propisane strateškim dokumentima i/ili Zakonom o mladima.
- 5.** Osmisliti plan aktivnosti iz oblasti omladinske politike koje ne zahtijevaju dodatno finansiranje i držati se plana.
- 6.** Uspostaviti ili ojačati koordinaciju aktivnosti u oblasti sprovođenja omladinske politike kako je propisano Zakonom o mladima sa ciljem jačanja kapaciteta svih subjekata i proaktivnog pristupa omladinskim politikama.
- 7.** Blagovremenim informisanjem i koordinacijom suzbiti ponavljanje aktivnosti iz oblasti omladinske politike na lokalnom nivou kako bi se postojeći ljudski i finansijski resursi racionalno koristili.
- 8.** Voditi ažurne i precizne evidencije o svim sprovedenim aktivnostima kako bi se dugoročno obezbijedilo održivo planiranje i brzo i efikasno prevazivali uočeni nedostaci.
- 9.** Javno objavljivati potpune, tačne, pravovremene, pristupačne i upotrebljive informacije mladima o sprovođenju omladinske politike kako je propisano Zakonom o mladima i na druge prijemčive načine preduzeti aktivnosti na povećanju vidljivosti tijela nadležnih za sprovođenje omladinskih politika.
- 10.** Doprinijeti održivosti rada uspostavljenog Omladinskog centra i omladinskih klubova ili preduzeti mjere odnosno inicirati otvaranje klubova u opštinama u kojima nijesu uspostavljeni u skladu sa prepoznatim potrebama.
- 11.** Preispitati odredbe statuta u kojima se propisuje nadležnost lokalnih samouprava u odnosu na sprovođenje omladinskih politika kako bi se obezbijedio inovativniji pristup ovom pitanju u skladu sa usvojenim strateškim dokumentima i Zakonom o mladima.
- 12.** Razmotriti mogućnost povećanja fonda za raspodjelu sredstava NVO-ima kroz odgovarajuće izmjene odluka o finansiranju projekata nevladinih organizacija na nivou lokalnih samouprava.
- 13.** Prepoznati aktivnosti iz oblasti sprovođenja omladinskih politika kao jedan od prioriteta za finansiranje.
- 14.** Povećati transparentnost u postupku raspodjele sredstava uključujući javno oglašavanje svih raspoloživih sredstava odnosno, suzbiti praksu finansiranja diskrecionim odlučivanjem po pojedinačno podnijetim zahtjevima.
- 15.** Potpunije obrazlagati odluke o finansiranju, kako bi se moglo jasno zaključiti šta je opredijelilo komisiju da se odluči za finansiranje podržanih projekata u odnosu na one čije je finansiranje odbijeno.

**NACRT PREPORUKA LOKALNIM SAMOUPRAVAMA ZA FINANSIRANJE LOKALNIH
OMLADINSKIH POLITIKA**

**NVO Savez za djecu i mlade-Kuća
Podgorica, oktobar, 2018**

